rijksuniversiteit groningen

Magazine voor alumni en relaties
Nummer 2, juli 2013

Broerstraat 5

In dit nummer:

Plan tegen pesten
Groningse aardschokken
Jong en ambitieus in crisistijd
Studententijd met Martin Bril
Verjongingsgeheim van een worm

Alumnus van het Jaar: Wim Pijbes

Verder denken over Incompany

Management Development, talentontwikkeling of organisatieontwikkeling. Wat de aanleiding ook is, bij AOG School of Management denken we graag met u mee om uw organisatie te versterken. Samen met u bouwen we passende en inspirerende programma's, op maat.

Programma's die organisatiedoelen dichterbij brengen en deelnemers uitdagen hun grenzen te verleggen. Zo snijdt het mes aan 2 kanten: zowel de eigen organisatie als uw medewerkers zijn volop in beweging. Wij bieden toonaangevende opleidingen op het gebied van leiderschap, bestuur, innovatie, bedrijfskunde en management. Een interessante mix van wetenschap, praktijk en persoonlijke ontwikkeling.

Deelnemers gaan aan de slag met state-of-the-art kennis, maar er is meer. Centraal staat het ontwikkelen van een doordachte visie op de toekomst en het uitwerken van de onderwerpen die het verschil gaan maken. We willen aantoonbaar ondersteunen in het realiseren van de strategische doelstellingen van uw organisatie. Voor ambitieuze deelnemers bieden we een lonkend perspectief. Het halen van een Mastertitel.

Kijk op **www.aog.nl** of bel: **088 556 1044**

AOG school of management
amersfoort / groningen

Door u te laten kijken door een verscheidenheid aan academische brillen leert u verder te denken. Dat doen we met masterprogramma's en leergangen in bedrijfskunde, general management, HRM, talentontwikkeling, marketing en maatwerk. AOG School of Management is verbonden aan de

rijksuniversiteit groningen

Inhoud

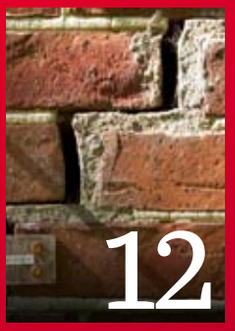

› 4 **Zondagskind in het Rijks**
Kunsthistoricus Wim Pijbes is de nieuwe Alumnus van het Jaar.

› 6 **Sterken stelt**

› 7 **Alumnus in het buitenland: Portugal**

› 8 **Pesten doe je samen**
In de huidige wildgroei aan onbewezen antipestprogramma's moet gesnoeid worden, vindt René Veenstra.

› 10 **Alumnus schrijft boek**

› 11 **Ain Wondre Stad**

› 12 **De bodem beweegt**
Over de gevolgen van aardgaswinning heerst grote onzekerheid onder Groningers én wetenschappers.

› 14 **Groninger jaren met Martin Bril**
Tussen Dirk van Weelden en Martin Bril ontstond een bijzondere schrijversvriendschap.

› 15 **Alumnus schrijft verhaal**

› 16 **'For Infinity'**
Lustrumbode, nummer 5: de Universiteitsbibliotheek

› 18 **Je bent jong, ambitieus en het is crisis**
Hoogopgeleide starters op de arbeidsmarkt worstelen met hun prestatiemoraal.

› 21 **'Een weerman moet multitasken'**
Natuurkundige Peter Kuipers Munneke prime time op de buis bij de NOS

› 22 **Lang leve de worm**
ERIBA, instituut voor verouderingsonderzoek van UMCG en RUG, werkt samen met het Russische Skolkovo Innovation Center.

› 24 **'Googlebare vragen halen het niet'**
De bijna vier eeuwen oude RUG verzamelt 400 intrigerende vragen onder het publiek.

› 25 **Column Tienke Koning**

› 26 **Fondsenwerving**

› 27 **Alumni Actief**

› 28 **Life Long Learning**

› 30 **Oraties, Portretten en Colofon**

› 32 **Alumni Achteraf**

Foto voorkant Wim Pijbes, directeur Rijksmuseum > FOTO > **VINCENT MENTZEL**

Redactioneel

Naar de huidige maatstaven was Wim Pijbes geen modelstudent. Hij koos na een valse start nogal impulsief voor kunstgeschiedenis, waarover hij langer deed dan strikt noodzakelijk. En duidelijke carrière-doelen leek hij ook al niet te hebben. Toch is hij directeur van het Rijksmuseum, dat, vernieuwd en heropend, mede dankzij hem nu 'hip en happening' is. Hij ontving er lof voor vanuit de hele wereld.

Pijbes, die afstudeerde in 1987 – in de vorige crisistijd –, is dus goed terechtgekomen. En de RUG verkoos hem tot Alumnus van het Jaar 2013, een inspiratiebron voor de studenten van nu. Op zijn beurt heeft Pijbes genoten van zijn studie in Groningen – 'Het aanbod aan bijvakken is enorm, echt enorm'. Hij heeft volop de kans gegrepen zich zowel wetenschappelijk als cultureel te ontwikkelen.

De drijfveer voor veel studenten uit zijn tijd – 'the lost generation' – was de wereld een beetje beter, mooier te maken. Waar men uiteindelijk op de arbeidsmarkt terechtkwam, was van later zorg. Dat staat in schril contrast met de huidige generatie studenten en pas-afgestudeerden. RUG-alumnae journalistiek Birte Schohaus en Marijke de Vries schreven een boek over de twintigers anno 2013. 'Dankzij' verkorte studie-duur, bindend studieadvies, prestatiebeurs en andere maatregelen konden zij in straf tempo door hun opleiding marcheren, ondertussen torenhoge verwachtingen ontwikkelend van droombanen en topcarrières. De wereld zou aan hun voeten liggen. Maar dat blijkt nu een illusie: economische crisis, grote jeugdwerk-loosheid, kans op een vaste baan miniem. De maatschappij die ze met zoveel ongeduld door de studie joeg, lijkt ineens helemaal niet op hen te wachten.

En toch, mochten jonge academici met afgunst kijken naar hun succesvolle voorgangers, over vijftien jaar zijn zij het die de cover sieren van *Broerstraat 5*!

Wij wensen u allen een fijne zomer.

De redactie
redactieB5@rug.nl

Zondagskind in het Rijks

Het Rijksmuseum is er weer. En hoe. Aan het roer staat voormalig RUG-student Wim Pijbes. Drie cameraploegen van de BBC, een juichend artikel op de voorpagina van *The Times* en honderden buitenlandse journalisten. De ontvangst van het nieuwe Rijksmuseum in de internationale pers was overweldigend. Ook in Nederland was 'het Rijks' niet uit de media weg te slaan. Pijbes werd in één klap een bekende Nederlander en in Groningen verkozen tot Alumnus van het Jaar 2013.

Toch had het maar weinig gescheeld of hij was nooit bij onze nationale trots betrokken geraakt. De keuze voor de studie kunstgeschiedenis in 1980 van de jonge Veendammer was een behoorlijk impulsieve. 'Ik studeerde Nederlands, maar dat ging niet goed. In de zomer zag ik de tentamenuitslagen hangen, dat ging toen nog met naam en toenaam, aan privacy deden ze niet. Ik had wéér een drie. Dit kon zo niet, besloot ik. Ik gaf mezelf de keuze: rechten of kunstgeschiedenis. Vanaf de letteren-faculteit aan de Grote Kruisstraat kwam ik langs kunst-geschiedenis in de Kijk in 't Jat. Dus daar ben ik eerst naar binnen gegaan. Dat beviel goed, het was een klein, overzichtelijk instituut. Het werd dus kunstgeschiedenis.'

Dat was een gedegen opleiding, vond hij. 'Je moest alles kunnen. Voor moderne kunst moest je zo'n tweehonderd schilderijen uit je hoofd leren, met de maker en de plaats waar ze hingen erbij. Je moest Attische potjes dateren op twintig of vijftig jaar nauwkeurig, ook als je wist dat je nooit iets met de Grieken zou gaan doen. Dat klinkt als droge kost en misschien was het dat ook wel, maar het was een goede basis. Absoluut geen pretstudie zoals vaak wel wordt gezegd.'

Hij was bestuurslid bij cultureel studentencentrum USVA en deed het impresariaat voor cabaretier Bert Visscher. Een rijk studentenleven, maar hij betreurt het dat hij pas in zijn derde jaar doorkreeg wat de universiteit zélf hem allemaal te bieden had. 'Het aanbod aan bijvakken is enorm, echt enorm. Ik deed vakken bij filosofie, volgde muziekwetenschap. Practica bij de kunstacademie, zelfs etsen en zeefdrukken maken. Een vak filmkunde in Amsterdam. We hadden officieel maar vijf jaar om te studeren. Dat is veel te weinig om echt van die mogelijkheden gebruik te maken, jammer. Nu zal dat nog wel minder zijn.'

Nieuwe dingen

Literatuur, theater, muziek, film: het lijkt alsof het Pijbes niet echt uitmaakte in welke kunstvorm hij zich verdiepte. 'Het is in feite nóg breder, want ik ben ook nog eens afgestudeerd in de architectuurgeschiedenis. Dus dat klopt wel; het kan mij in wezen niet schelen of iets een schilderij is of een muziekstuk.' Kunst, dat gaat voor hem niet alleen om móóie dingen, maar vooral om níeuwe dingen. 'En kunstenaars interesseren me. Omdat ze vrij kunnen denken en werken. Vrij móeten denken en werken, anders kunnen ze beter bakker worden. Ze maken iets dat nog niet eerder is gedaan. Dat doet iets met de kijker of toeschouwer. Die wordt uitgedaagd, aan het denken gezet. Dat is van een enorme waarde. Het inspireert vervolgens ook weer tot nieuwe dingen. Dat geldt niet alleen voor andere beeldend kunstenaars, of een modeontwerper die heel letterlijk vertaalt wat hij hier op schilderijen ziet, maar ook gewoon voor een accountant.'

Maar 'nieuwe dingen', dat is niet precies waar het Rijksmuseum om bekend staat. 'Toch proberen we dat wel, hoor. Daar streef ik bijvoorbeeld naar in de manier waarop we de collectie presenteren. We hebben de standaardopstelling doorbroken, laten nu verschillende typen objecten door elkaar zien. Daarvoor zijn we overladen met complimenten. Een mooie Rembrandt, die je misschien al honderd keer hebt gezien, hangt nu bijvoorbeeld naast een kast van Doomer. Ook daarvan wisten we al dat 'ie mooi was. Maar die twee zeventiende-eeuwse mannen kenden elkaar, woonden allebei hier in Amsterdam. Door die twee werken hier samen te presenteren, gaan ze muziek met elkaar maken, en gebeurt er alsnog iets nieuws. Dat moet je zien.'

Hip en happening

Het belang van kunst wordt geregeld onderschat, vindt Pijbes. Ook van overheidswege. 'Die bezuinigingen, daar kan ik mee leven. Het is heel rot natuurlijk, dat wel. Ik ben geen econoom, maar als er over de gehele linie bezuinigd moet worden, dan snap ik dat dat ook de kunsten treft. Dat stopt de kunstenaars echt niet, mensen blijven heus wel produceren, het gaat hoogstens in een lager tempo.'

Wat wél schadelijk is, is de toon waarop over kunst gesproken wordt. 'Termen als subsidievreters, of orkesten afdoen als fanfarekorpsen. Alles begint met woorden, zoiets heeft impact. Kunstenaars werken natuurlijk individueel, dat ligt in de aard van wat ze doen. Maar daardoor hebben ze automatisch geen duidelijke stem in Den Haag, zijn ze minder weerbaar. Die tendens om zo over kunst te spreken heeft onnodig veel kapot gemaakt.'

Zoals zijn keuze voor kunstgeschiedenis impulsief gemaakt werd, zo was er ook geen vooropgezet carrièreplan dat leidde tot het directeurschap bij het Rijks. Hij stelde tentoonstellingen samen in Azië, reisde met een dansgezelschap. Werd uiteindelijk directeur van de Kunsthal, in Rotterdam. En toen dus van het Rijksmuseum.

'Ik ben wel een zondagskind. Dingen komen altijd naar me toe gerold. Ik ben steeds op het goede moment op de goede plek, praat met de goede mensen. Of dan word ik weer gewoon gebeld en voor iets gevraagd. Natuurlijk, ik dóé ook wel goede dingen. Maar dat moet je eigenlijk anderen laten zeggen.'

vervolg op pagina 6

Wim Pijbes (1961) studeerde kunstgeschiedenis aan de RUG. Na zijn doctoraal in 1987 begon hij zijn loopbaan bij Theater Lantaren/Venster in Rotterdam. Vanaf 1992 organiseerde hij exposities in onder meer Japan en Milaan. In 1994 richtte hij Art Support op, een bedrijf dat Europese tentoonstellingen over Nederlands design organiseerde. Vanaf 1996 werkte hij bij de Kunsthal Rotterdam, waar hij in 2000 directeur werd. In 2008 werd hij hoofddirecteur van het Rijksmuseum, dat op dat moment al vijf jaar aan het verbouwen was.

Meer over de Alumnus van het Jaar op www.rug.nl/alumni/alumnusvanhetjaar

www.unifocus.nl
26 juni 2013

vervolg van pagina 5

‘Een schilderij of een muziekstuk, dat maakt mij niet uit.’

Met het museum is hij van meet af aan ambitieus geweest. ‘Toen ik begon, heb ik in een pamflet gezegd wat ik wilde bereiken. Het moest een “exciting place” worden. Kunst van toen voor mensen van nu. Als je ziet hoe de heropening is ontvangen, dan is dat ook gelukt. We zijn hip en happening.’ Dat de media zoveel lof over zijn museum zouden zingen, had hij niet verwacht. ‘Ik ben natuurlijk wel van de pers, weet dat je soms brokjes moet toewerpen waardoor journalisten hongerig worden naar meer. Maar dit, dit heeft ons wel overweldigd. Geen enkel negatief verhaal. Drie artikelen in de *New York Times*, cameraploegen van de BBC. De app is in een maand tijd dertigduizend keer gedownload. Onze website wint elke week weer een internationale prijs. Geweldig allemaal. Daar zijn we heel trots op met zijn allen.’

Boegbeeld

Zijn alma mater is de volgende die hem een prijs toekent. Pijbes’ binding met de RUG is niet zo groot, zegt hij zelf. Hij heef geregeld contact met Henk van Os, zijn voorganger bij het museum en zijn voormalige professor. En hij heeft best veel Groningse kunsthistorici in dienst. Maar daar houdt het mee op. Toch vindt hij het leuk om door de RUG gelauwerd te worden als Alumnus van het Jaar. ‘Het is een beetje dubbel. Want ja, ik heb hier met een succes te maken. Maar dat hebben we echt met zijn allen gedaan, ik ben alleen maar degene die het boegbeeld mag zijn. Van de andere kant ben ik nog steeds dankbaar voor de opleiding die ik genoten heb. En ik ben zichtbaar. Ik snap best dat de universiteit daar een vlag op wil planten, ik ben daar heel vereerd over.’

TEKST > **FRANKA HUMMELS**
FOTO’S > **VINCENT MENTZEL**

Sterken stelt

Rariteiten

Eerlijk gezegd hoeft een vakantie voor mij niet zo spannend te zijn, mijn dagelijkse leven is al spannend zat. Ik heb genoeg aan wat lezen, hardlopen, fietsen en zou bij wijze van spreken kunnen thuisblijven. Maar ik heb een vrij groot gezin, waarvan de andere leden er wel op uit willen gaan. Meestal belanden we ergens in een appartement in een land aan de Middellandse Zee.
Ik moet bekennen dat ik geen grote lezer ben. Ontspanning staat voorop en bij mij horen daar geen moeilijke romans bij. Een poosje heb ik biografieën gelezen, over bijvoorbeeld Keith Richards en John Cleese. Maar als ze te lang waren, las ik ze niet uit. Ik ben ongelooflijk ongeduldig. Het komt erop neer dat ik in de vakantie vooral lees wat mij in de voorgaande periode aan boeken toevallig is komen aanwaaien, als cadeautje bijvoorbeeld. En vlak voor het vertrek loop ik vanuit mijn werkkamer even de stad in, naar de boekhandel. Dan schaf ik aan wat mij op dat moment aantrekkelijk voorkomt, zonder dat ik daarbij een bewuste strategie hanteer. Al houd ik wel rekening met wat er in de boekenbijlagen staat. Verder lees ik vaak boeken die ik al eerder heb gelezen, zoals *Onder professoren* van W.F. Hermans. De zwarte humor daarin spreekt me erg aan. Professor Dingelam, die zelf redelijk enthousiast reageert als hij in zijn huis op het Hogeland een telegram krijgt met de boodschap dat hij de Nobelprijs heeft gewonnen. Zijn vrouw vraagt echter: ‘Maar wat krijg je dan?’ De prijs zelf zegt haar niks, ze is alleen uit op geld. Daar kan ik erg om lachen. Wat Hermans eveneens goed beschrijft, is de idioterie van die hoogleraren, dat freakachtige. Dat zie ik nu nog steeds om me heen. In zekere zin is de universiteit een rariteitenkabinet. Maar wat wil je, we nemen juist mensen met extravagante eigenschappen in de arm. Wij hebben behoefte aan aparte mensen, die iets aparts kunnen, die iets aparts willen.
In de vakantie blader ik ook graag in de boeken van David Wallechinski, met feiten uit de geschiedenis van de Olympische Spelen. Ik ben een beetje een feitenman. Wallechinski schrijft niet alleen wie als eerste acht gefinisht zijn, maar ook allerlei verhalen eromheen. Zoals die merkwaardige geschiedenis van de Poolse hardloopster Walasiewicz, die bij de Spelen van 1932 de honderd meter won. Ze werd er door haar concurrente van beticht een man te zijn. Een beetje zoals Fanny Blankers-Koen dat deed bij Foekje Dillema. Toen de Poolse in 1980 slachtoffer werd van een roofoverval, bleek uit genetisch onderzoek dat ze inderdaad meer mannelijke kenmerken had dan vrouwelijke.
Het zijn vaak de satirische, soms wrange verhalen waarvan ik hou. Maar ja, ik vind statistiek ook leuk.

Opgetekend door Edzard Krol.

Prof.dr. Elmer Sterken
rector magnificus

STELLING > *‘Het vaststellen van een deadline*

Alumnus in Portugal

‘Toen we het kochten, was het een ruïne’

Fir Tiebout (l) en Frenkel de Greeuw in hun hotel.

Fir Tiebout (65), rechten 1981, werkte in Groningen als advocaat, maar kocht in 1994 een Portugese ruïne en verbouwde deze tot luxe hotel. Dat loopt inmiddels goed en Tiebout heeft weer nieuwe plannen: dit keer in Afrika.

‘Toen we dit kochten was het niet meer dan een berg stenen,’ zegt Tiebout over zijn hotel Quinta da Geia. ‘We wisten niet eens wat we er mee wilden. Eerst dachten we er appartementen van te maken en deze te verkopen. Maar voor een hotel kon je extra subsidie krijgen en dat gaf de doorslag.’ Inmiddels is het vijftien jaar geleden dat Quinta da Geia zijn deuren opende. In Portugal heeft het enige naam gemaakt. Niet lang geleden werd er een uitzending opgenomen van de Portugese ‘Big Brother’.

‘We zijn goed geïntegreerd in de Portugese samenleving,’ vertelt Tiebout over de telefoon. ‘Mijn partner Frenkel de Greeuw en ik wonen naast het hotel, het meeste personeel is van hier, en 75 procent van onze gasten komt uit Portugal. Dat is heel wat anders dan bij de andere buitenlandse hotels die je in de Algarve kunt vinden.’

In een vorig leven had Fir Tiebout vier advocatenkantoren in stad en provincie Groningen. Enkele daarvan dragen nog steeds zijn naam. ‘Ik heb er geen banden meer mee, mijn aandelen heb ik verkocht en ik heb mij laten uitschrijven uit het tableau.’ Wel werkt hij nog bij enkele Nederlandse bedrijven als adviseur. Inmiddels is hij advocaat in Portugal. ‘Ik geef hier juridische adviezen, ben op de achtergrond actief. Ik treed niet op in de rechtszaal.’

Authentiek

‘Een hotel beginnen in Portugal was voor ons geen langgekoesterde droom. Dit overkomt je,’ vertelde Tiebout ooit tegen RTV Noord. Het filmpje staat op zijn website. Er wordt een sfeervol complex getoond met een authentieke uitstraling. Het hotel ligt in het dorp Aldeia das Dez, 80 km van de Atlantische kust, in een bergachtige omgeving. ‘Mensen komen uit Lissabon hierheen, voor een dagje uit en voor ons restaurant.’

Maar ook uit het vaderland komen gasten, soms illustere, zoals blijkt uit het gastenboek. ‘Gerrit Komrij woonde hier zeven kilometer vandaan, wij waren bevriend met hem en zijn partner. Zij brachten weer andere gasten mee, zoals Kees van Kooten, Adriaan van Dis, Hans van Mierlo en Connie Palmen.’

Ghana

Fir Tiebout en zijn partner kunnen niet stilzitten. Ze hebben zelfs nieuwe plannen ontwikkeld. ‘We hebben een berg gekocht aan de kust van Ghana, daar willen we ook een luxe hotel neerzetten. Zie het als ontwikkelingswerk, als een stimulans voor de lokale economie.’ In mei vertrokken Tiebout en De Greeuw voor een maand naar Afrika om er de handen uit de mouwen te steken. ‘De grond is nu bouwrijp gemaakt en we zijn bezig een toegangsweg aan te leggen.’ De Nederlanders werken er samen met een Ghanese partner. ‘Anders krijg je er niets voor elkaar.’ Overigens blijven zij gewoon in Portugal wonen. ‘Daar hebben wij ons gesetteld.’

> www.quintadageia.com

TEKST > **JOS OVERBEEKE**

biedt slechts de zekerheid dat de werkzaamheden niet vóór die datum zijn afgerond.’ > MARLOES GOODEN, MEDISCHE WETENSCHAPPEN, 10 JUNI 2013

Pesten is een maatschappelijk probleem. Onlangs laaide de belangstelling voor het wrede kindergedrag weer op in de media en in de Tweede Kamer. René Veenstra heeft grote verwachtingen van het Finse antipestprogramma KiVa, waar hij onderzoek naar doet.

Pesten doe je samen

FOTO ROBIN UTRECHT/ ANP FOTO

Het lobbywerk van René Veenstra bleek niet voor niks te zijn geweest: in maart dit jaar werd een plan van aanpak tegen pesten gelanceerd door staatssecretaris Sander Dekker van Onderwijs en kinderombudsman Marc Dullaert. Kern daarvan is basisscholen te verplichten om pesten onder leerlingen tegen te gaan. 'Een op de tien basisschoolleerlingen wordt gepest,' rapporteerde Dullaert. 'Dat is ontoelaatbaar.'

Er moet dus wat tegen het pesten gedaan worden, maar dan wel met een antipestmethode die zich bewezen heeft. In de huidige wildgroei aan onbewezen aanpak en programma's moet gesnoeid worden. En dat is precies waarvoor Veenstra – sinds 1 mei hoogleraar Sociale ontwikkeling van jongeren – al een paar jaar pleit. Afgelopen winter nog toog Veenstra vier keer naar Den Haag, om te praten met de staatssecretaris en de kinderombudsman, maar ook met Kamerleden en belangengroepen. Veenstra lijkt nu uiteindelijk aan het langste eind te trekken, maar eerder oogstte zijn kritiek op het huidige versnipperde antipestbeleid ergernis bij sommige betrokkenen. Volgens Veenstra waren die critici echter 'mensen die hun broodwinning in gevaar zagen komen', zoals 'bureaus die weerbaarheidstrainingen

> ‘Al die mensen die staan te kijken verlenen status aan de pesters.’

geven en methodes gebruiken waarbij de pester aan de schandpaal wordt genageld.’ Met zo’n aanpak is hij het oneens.

Hele klas

Van de commissie die straks criteria moet opstellen voor de antipestmethodes die scholen mogen gebruiken, zal hij geen lid worden. De reden is helder. ‘Als onderzoeker van de Finse methode KiVa ben ik zelf een speler’, zegt hij. ‘Ik wil dat KiVa een van de programma’s is die goedgekeurd gaan worden.’ In 2010 kreeg Veenstra’s onderzoeksgroep een miljoen euro subsidie om op honderd scholen het van origine Finse antipestprogramma uit te testen. KiVa richt zich niet alleen op de pester of het slachtoffer, maar op de hele schoolklas. Deze lesmethode, die bestaat uit tien lessen, betrekt alle leerlingen bij het probleem van pesten: de hele klas moet zich inleven, maar ook zelf nadenken over een oplossing.

De methode werd bedacht, door zijn voormalige collega Christina Salmivalli op de universiteit van Turku, waar Veenstra enkele jaren gasthoogleraar was. ‘Als je het mij vraagt is Samilvalli dé grote naam in het onderzoek naar pesten. Zij heeft veel invloedrijke studies geschreven over de mechanismen erachter en is zeven jaar geleden begonnen met de ontwikkeling van lesmateriaal voor leerkrachten. Het is een buitenkans om dat ook in Nederland in te kunnen voeren.’ De claim van de Turku-onderzoekers is dat op de Finse KiVa-scholen het pesten met veertig procent is gedaald.

Veenstra’s verwachting is dat de Finse scholen en cultuur zo lijken op de Nederlandse, dat KiVa ook in ons land succesvol zal zijn en straks op duizenden scholen gebruikt gaat worden. Om die reden wilde hij het antipestprogramma alvast zo gebruiksvriendelijk mogelijk opzetten en ook uittesten. Tussentijds heeft hij regelmatig contact met de scholen die aan zijn experiment meedoen. ‘Mijn droom was om KiVa naar Nederland te halen’, zegt hij, ‘maar mijn nachtmerrie is dat scholen die nu dit programma zijn gaan gebruiken over vier of vijf jaar weer aan iets nieuws beginnen, omdat KiVa dan helemaal verwaterd is.’

Goudmijn

In al zijn onderzoek, op basisscholen en middelbare scholen, probeert Veenstra de sociale relaties tussen de kinderen bloot te leggen. Door de leerlingen ingevulde enquêtes zijn daarbij cruciaal. ‘In die vragenlijsten zetten we alle klasgenoten op een rijtje en krijgen ze vragen als: Wie vind je leuk? Wie vind je helemaal niet leuk? Door wie word je gepest? Wie is populair? Ze mogen zoveel namen aankruisen als ze willen Maar we kunnen ook vragen stellen als: Wie maakt vaak ruzie, wie drinkt alcohol of wie rookt? De kracht van ons onderzoek is dat we met deze netwerkvragen de relaties in een klas in kaart brengen en hele mooie gegevens krijgen. Hiermee kunnen we echt zien waar de problemen in een groep ontstaan, waarom een klas lastig is of niet en of de populaire leerlingen al of niet de normen in een klas bepalen.’

Deze aanpak met vragenlijsten kon Veenstra gaan gebruiken dankzij het langlopende TRAILS-onderzoek van het UMCG. Bij de opstart hiervan was hij tussen 2000 en 2005 als postdoc betrokken. ‘Een goudmijn’, noemt hij de alsmaar uitdijende dataset die dit project sinds 2001 oplevert. Sinds dat jaar worden 2500 jongeren van hun elfde tot hun 25ste jaar gevolgd. Hun fysieke, sociale en emotionele ontwikkeling wordt gemeten met behulp van vragenlijsten, interviews en tests. Veenstra haakt met zijn eigen onderzoek aan bij TRAILS. Niet alleen met KiVa trouwens, maar ook met zijn onderzoeksproject-SNARE, dat op twee middelbare scholen het ontstaan van risicogedrag (alcoholmisbruik, drugsgebruik, criminaliteit, spijbelen) bestudeert. Ook bij SNARE ligt de nadruk op het sociale web waarin leerlingen zich binnen de school bewegen.

Film

Veenstra is op zijn plek in de wetenschap, zegt hij. Hij houdt van de gedeelde nieuwsgierigheid op een universiteit, de alomtegenwoordige en nooit ophoudende worsteling met vraagstukken. ‘Ik kan me voorstellen dat je op andere terreinen uitgeleerd raakt. Hier niet.’ Toch had de hoogleraar naar eigen zeggen ook best filmprogrammeur kunnen worden. In Veenstra schuilt een fanatiek cultuurvreter. Hij houdt van beeldende kunst en literatuur. En in zijn werkkamer hangen film- en concertposters. Hij was dan ook 22 jaar lid van de filmclub van popzaal Vera. Pas vorig jaar pas nam hij afscheid.

Wetenschap en cultuur lopen bij Veenstra soms in elkaar over. Typerend is bijvoorbeeld dat hij zijn stelling dat pesten een groepsprobleem is, illustreert met het boek *Het lekkere van pesten* van Edward van den Vendel. De auteur beschrijft daarin de moeizame jeugd van het latere fotomodel Julian van Dalen. ‘In dat boek zit een scène waarin Julian op de middelbare school door een paar klasgenoten in een vijver gegooid wordt en dan zegt dat het tot daar aan toe was dat hij nat werd, maar dat het ergste was dat de hele school stond te kijken en te lachen. Al die mensen die staan te kijken verlenen status aan de pesters. Dat is hun rol in het verhaal. Zij moedigen het pesten eigenlijk aan en zorgen ervoor dat het nog vaak zal worden naverteld. De omstanders zijn essentieel in het gaande houden van het pesten.’

TEKST > **JURGEN TIEKSTRA**

FOTO SIMONE BOUWMAN

René Veenstra (1969), getrouwd en vader van twee zoons van 8 en 14, studeerde in 1994 in Groningen af in onderwijskunde en algemene pedagogiek. Hij promoveerde in 1999 op een onderzoek naar het verschil tussen de prestaties van leerlingen op middelbare scholen. In 2008 werd hij universitair hoofddocent. Sinds mei is hij hoogleraar Sociale ontwikkeling van jongeren bij sociologie. Hij is redacteur van het tijdschrift *Journal of Research on Adolescence*. Op 15 oktober dit jaar zal hij zijn oratie houden, over de rol van ‘de groep’ in het gedrag van jongeren. Zie ook: www.rug.nl/inbeeld. Op Twitter is Veenstra actief als @ProfVeentra.

www.unifocus.nl
7 november 2012

Alumnus schrijft boek

Wim Bender (1938) / psychologie 1957
Feestboek
Vijftig jaar concerten in de Abdijkerk van Aduard.
› www.abdijconcerten.nl › € 6,-

Sarah Breimer (1978) / taal- en cultuurstudies 2004
Door en door Milaan
Beleef Milaan van binnenuit. Wandel langs verrassende plekken.
› www.kosmosuitgevers.nl
› € 18,95

Lupko Ellen
Nachtengel
Vierde thriller over Ludde Menkema
› www.uitgeverijpassage.nl › € 18,90

Albertien Klunder (1953) (ps: Suze Sanders) / Noors 1989
Veenbraand
Drentstalige poëzie
› http://hetdrentseboek.nl

Henk ten Napel (1949) / godgeleerdheid 1978
De Spirit van Londen
Inspirerende wandelingen door Londen
› www.jouwboek.nl/webshop › € 27,50

Ineke Riem (1980) / Nederlands 2002
Zeven pogingen om een geliefde te wekken
Debuutroman spelend in een Oer-Hollands dorp.
› www.arbeiderspers.nl › € 18,95

Barbara Scholten (1971) / technische bedrijfswetenschappen 1997
Shoot-outs en hockeytweets
Avonturen van vier hockeyvriendinnen uit D1 (deel 5).
› www.ploegsma.nl › € 12,95 › E-book € 7,99

Heine Siebrand (1951) / godgeleerdheid 1980 en **Yvonne Hiemstra** (1975) / godsdienstwetenschap 2001
Voetangels & Klemtonen
Uitdagende essays van twee vrijzinnige predikanten
› www.voetangelsenklemtonen.nl › € 18,-

Marike Smilde (1960) / rechten 1990
Stiefmanagement
Voor (stief)ouders die een samengesteld gezin runnen
› www.stiefmanagement.nl › € 18,-

Tinus Udding (1940) / scheikunde 1965, promotie 1968
Dubbel dilemma
Spionagethriller over gifgas, ontvoering en het Midden-Oosten
› www.boekscout.nl › € 17,55

Meer boeken op www.rug.nl/alumni/boek

VOORMALIG PAND VAN DE RONO, MARTINIKERKHOF

‘Als je het maar met genoeg overtuiging brengt’

‘Een vriendin van me vertelde dat ze zich had bemoeid met de inrichting van een hotel. Dat bleek hotel Prinsenhof te zijn, de plek waar ik gewerkt heb toen het nog het pand was van de Regionale Omroep Noord en Oost, de RONO. Kort nadat ik op mijn 21ste was gaan studeren kwam ik daar terecht. Er stond een advertentie in de Universiteitskrant. De RONO vroeg een verslaggever die verstaanbaar Nederlands moest kunnen praten en een geldig rijbewijs moest hebben. Toen ik belde hadden ze al iemand gevonden. Ik zei: “Da’s ook zonde zeg, volgens mij ben ik hartstikke geschikt.” Ze vonden dat kennelijk wel geestig, want ze vroegen waarom ik dat dacht. Ik zei: “Omdat ik een geldig rijbewijs heb en verstaanbaar Nederlands praat.” Ik stelde voor de baan met zijn tweeën te laten doen. Dat vonden ze een goed idee. Zo heb ik drie jaar lang met collega Rob Zandvoort reportages gemaakt voor het Drents programma. Drie dagen op, drie dagen af. Samen met Rob had ik een kamertje boven. Bij de RONO kon je ontzettend veel en ontzettend snel leren, omdat ze je alles lieten doen. Je mocht elke denkbare fout maken. Ze waren er buitengewoon vergevingsgezind.
Ik weet nog dat je daar toen nog gewoon met de auto door de poort mocht rijden. Ik had een Fiatje 850, dat paste net.
Op voorspraak van die vriendin mocht ik zien hoe het er nu uitziet daar. Alles is heel origineel verbouwd, heel goed gedaan. Ik heb niet geslapen in Prinsenhof. Die behoefte heb ik ook niet zo. Als ik in Groningen ben overnacht ik wel bij vrienden. Veel gezelliger.’

Groningen. Universiteit. Maar ook talloze straten, huizen, bruggen, pleinen waar herinneringen liggen. Bekende oud-RUG-studenten vertellen over hun speciale plek.

Peter de Bie (62); journalist en presentator, bekend van de TROS Nieuwsshow op Radio 1; perschef van de Koninklijke Nederlandse Hockeybond; studeerde vanaf 1971 tot 1975 arbeids- en organisatiepsychologie (niet afgestudeerd).

> speciale plek: voormalige pand van de RONO – later RTV Noord – aan het Martinikerkhof.

TEKST >
ELLIS ELLENBROEK
FOTO >
ELMER SPAARGAREN

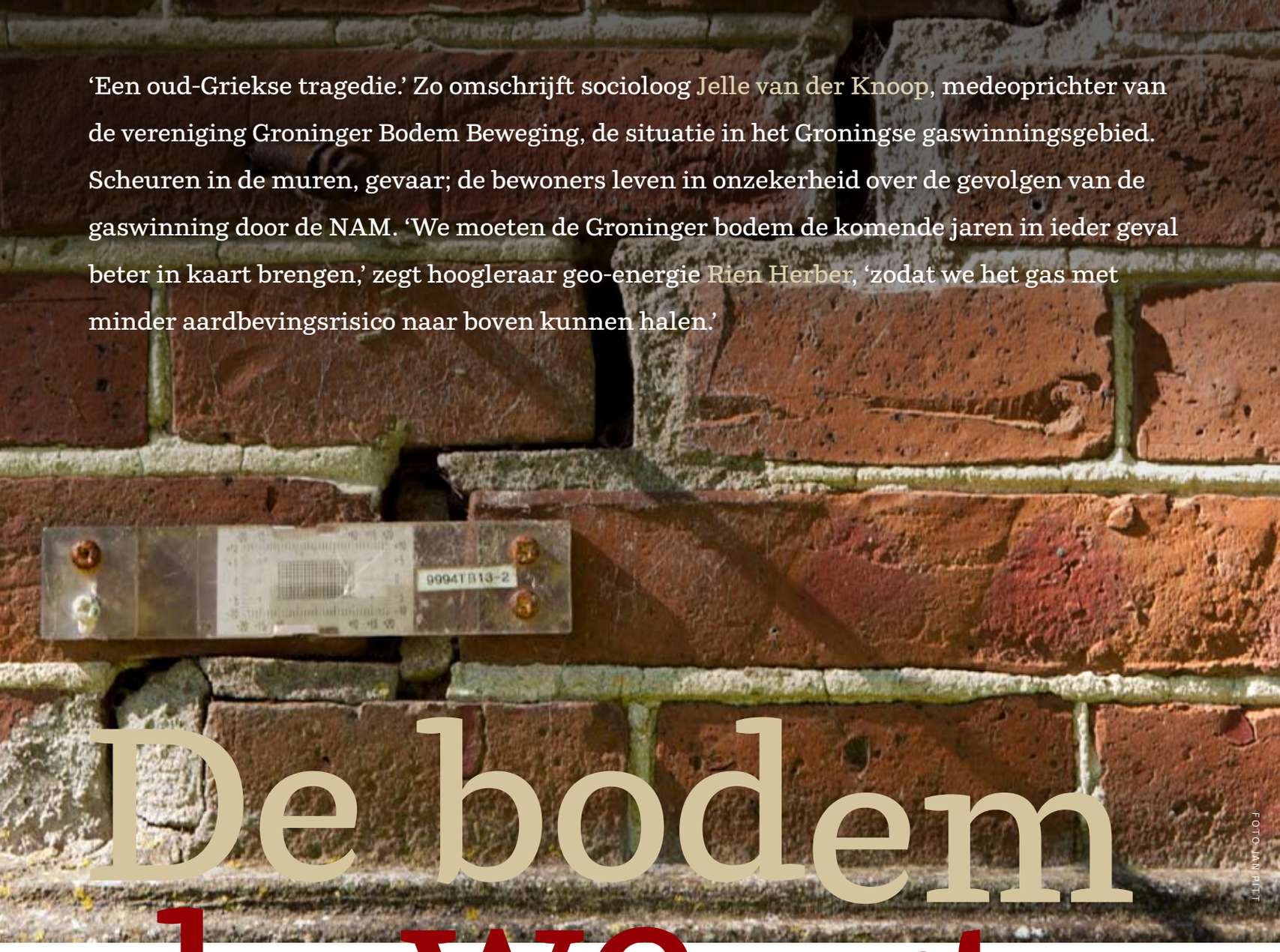

FOTO JAN PUTT

‘Een oud-Griekse tragedie.’ Zo omschrijft socioloog Jelle van der Knoop, medeoprichter van de vereniging Groninger Bodem Beweging, de situatie in het Groningse gaswinningsgebied. Scheuren in de muren, gevaar; de bewoners leven in onzekerheid over de gevolgen van de gaswinning door de NAM. ‘We moeten de Groninger bodem de komende jaren in ieder geval beter in kaart brengen,’ zegt hoogleraar geo-energie Rien Herber, ‘zodat we het gas met minder aardbevingsrisico naar boven kunnen halen.’

De bodem beweegt

De inmiddels beruchte ‘Huizingebeving’ in de gemeente Loppersum op 16 augustus 2012 haalde alle landelijke journaals. Met een kracht van 3,6 op de schaal van Richter was deze aardbeving in het Groningse gaswinningsgebied de zwaarste tot nu toe. Sindsdien heerst er grote onrust onder de bevolking. De vereniging Groninger Bodem Beweging (GBB) die opkomt voor de belangen van bewoners in het winningsgebied, telde amper een jaar geleden nog maar 230 leden. Inmiddels zijn het er 1100. ‘En elke maand komen er weer honderd nieuwe leden bij’, aldus medeoprichter van de GBB Jelle van der Knoop, die zelf midden in het centrum van het bevingsgebied een oude boerderij bewoont.

‘Veel mensen melden schade aan hun woning en het vertrouwen in de overheid en deskundigen is weg,’ zegt hij. ‘Analyses over de maximale bevingssterkte zijn in het verleden steeds naar boven bijgesteld en bewoners hebben het gevoel dat hun belangen op de laatste plaats komen.’ Datzelfde gekrenkte rechtsgevoel dreef Van der Knoop al in 2006 tot het organiseren van protest en een belangenvereniging. Toen belandde hij na een opzienbarende beving in Middelstum in een klankbordgroep en ervoer dat de klachten, zorgen en argumenten van de bewoners niet serieus werden genomen. Door belanghebbende partijen noch door de overheid.

Die overheid heeft naar aanleiding van de laatste serie aardbevingen nu elf onderzoeken ingesteld naar onder andere de oorzaken en de schade en naar de gevolgen van eventuele verminderde gaswinning. Het merendeel zal in december zijn afgerond. Daarna besluit de minister wat er gaat gebeuren. ‘Dat duurt veel te lang,’ aldus Van der Knoop. ‘Uit voorzorg moet de NAM de gasproductie nu al terugschroeven.’ Hij heeft het Staatstoezicht op de Mijnen aan zijn kant, dat een productieverlaging adviseert omdat het aantal aardbevingen afhangt van de totale productie. Hoogleraar geo-energie Rien Herber is het daar niet mee eens. ‘Laten we eerst de onderzoeken afwachten voordat we zomaar aan de gaskraan gaan draaien. Het zou namelijk kunnen dat

STELLING > *‘Het feit dat hoger opgeleiden hun vaatdoekjes langer gebruiken*

het plots terugbrengen van de gasproductie juist tot meer bevingen leidt, omdat je extra drukverschillen in de ondergrond creëert.'

Meningsverschil

Het meningsverschil laat zien dat er nog veel onduidelijkheid bestaat over het gedrag van de Groninger bodem en hoe daarmee om te gaan. Dat er aardbevingen kunnen optreden is überhaupt relatief nieuw. Tot een jaar of vijfentwintig geleden gingen experts ervan uit dat de bodem alleen daalde, een gelijkmatig proces naar een soort schotelvorm: de sterkste daling rondom de boorputten en aan de randen van het veld het minst. Inmiddels weten we dat ook aardschokken tot de mogelijkheden behoren.

Hoe complex het voorspellen van zulke aardbevingen is, blijkt wanneer Herber schetst wat er zich in de Groninger bodem afspeelt. Het gas zit op ongeveer drie kilometer diepte opgesloten in de poriën van een zandsteenlaag van gemiddeld zo'n tweehonderd meter dik, afgesloten door een gasdichte zoutlaag. Maar het Groninger gasveld is geen vlakke, aaneengesloten plaat. Het veld kent hoogteverschillen en zit vol met breuken, ongeveer zeventienhonderd. 'Eigenlijk zijn het afzonderlijke steenblokken die ten opzichte van elkaar bewegen,' legt Herber uit. 'Het gas zit onder hoge druk in het gesteente, toen de productie in 1963 begon was dat tot meer dan driehonderd bar. Als de druk daalt, klinkt het gesteente in, maar niet in elk blok evenveel. Op een breukvlak kan door het verschil in inklinking een beving ontstaan.' Het lastige is dat de breukvlakken erg verschillen. Herber: 'Klei tussen de blokken smeert de breuk in sommige gevallen bijvoorbeeld, waardoor ze langzaam langs elkaar glijden. Dan is er niet zoveel aan de hand. Maar blokken kunnen elkaar ook klemzetten en met een schok verschuiven. Dan heb je een beving.' De ene breuk levert dus een veel groter bevingsrisico dan de andere. Bovendien kan er mogelijk een domino-effect optreden. Verschuivende blokken geven aangrenzende blokken net dat zetje om ook te gaan schuiven.

Kleibodem

Maar de kracht van een beving zegt lang niet alles over de schade die boven de grond optreedt, over de intensiteit. Zo creëert een beving een grotere trilling in een kleibodem dan bijvoorbeeld in zand. En ook richten horizontale trillingen veel meer schade aan gebouwen aan dan verticale. In welke richting een breuk gaat bewegen is echter niet te voorspellen. Herber pleit er daarom voor om alle breukvlakken nauwkeurig in kaart te brengen en per breuk het bevingsrisico te bepalen met een zogheten geo-mechanisch model. 'We hebben veel te lang vastgehouden aan statistische modellen, waarbij de historische meetgegevens dienen om bevingsrisico en sterkte te bepalen. Dan loop je dus per definitie achter de feiten aan. We moeten nu precies weten wat er in de Groninger bodem gebeurt.' Met een geo-mechanisch model is het volgens Herber in principe mogelijk de gaswinning af te stemmen, te tunen, op het bevingsrisico: 'In sommige blokken zitten nu meerdere putten, in andere geen enkele. Misschien moeten we boorputten beter verdelen om drukverschillen op te heffen. Of moeten we blokken met een horizontale buis onderling verbinden. '

Onzekerheid

Van der Knoop vraagt zich af waarom de Groninger bodem nu pas beter in kaart wordt gebracht. 'Zo'n uitgebreide bodemanalyse duurt ongeveer twee jaar, zolang kan de overheid niet wachten met maatregelen. In de getroffen dorpen spelen zich persoonlijke drama's af. Angst voor vallende schoorstenen bijvoorbeeld, en heel veel mensen kampen met scheuren in hun muren en vrezen voor waardevermindering van hun huis.' Herber: 'Nú kun je inderdaad zeggen dat die bodemanalyse eerder had moeten gebeuren. De les is dat alle onderzoeken volledig openbaar moeten zijn – en dat is nu zo – en dat er open gecommuniceerd moet worden over de onzekerheden die er altijd zullen zijn. En daarbij niet schuwen ook de ernstige scenario's te benoemen.'

'En bovendien de onzekerheid bij de bewoners opvangen,' vult Van der Knoop aan. 'Groningers zijn nuchter, het is een prachtig gebied om in te wonen. De meesten willen ook helemaal niet weg. Maar als je nu je huis moet verkopen, heb je echt een probleem. Voor de extra waardedaling moet compensatie komen.' De bewoners snakken ook naar praktische handvatten. Van der Knoop: 'Iemand die gaat bouwen wil simpelweg weten hoe hij dat moet doen om goed voorbereid te zijn op toekomstige bevingen. Die informatie is er niet. De gemeente en de NAM verwijzen naar het bouwbesluit en daarin is niets veranderd. De bewoners blijven in onzekerheid, dat is de tragedie.'

TEKST > **DOUWE VAN DER TUIN**

FOTO JEROEN VAN KOOTEN

Rien Herber (1954) studeerde geofysica aan de Universiteit Utrecht. Hij werkte onder andere als adjunct-directeur bij de NAM en als hoofd exploratie van Europa bij Shell. Sinds 2009 is Herber hoogleraar geo-energie aan de RUG. In november 2011 ontving hij de IBM Faculty Award voor bijzondere verrichtingen op het terrein van ICT-onderzoek en innovatie. Hij kreeg de award als aanmoediging voor zijn voorgenomen onderzoek naar het voorspellen van trillingen in verband met gaswinning.

FOTO JAN PITT

Jelle van der Knoop (1950) studeerde enkele jaren econometrie en studeerde in 1984 af in de sociologie aan de RUG, waar hij in 1991 promoveerde. Van der Knoop is werkzaam als wetenschappelijk onderzoeker en consultant bij adviesbureau Decide, dat verbonden is aan de RUG. In 2008 was hij medeoprichter van de vereniging Groninger Bodem Beweging, een vereniging die opkomt voor mensen die schade ondervinden van de gaswinning in Groningen.

In zijn recente roman *Het laatste jaar* heeft Dirk van Weelden herinneringen verwerkt aan de in 2009 overleden columnist Martin Bril. In Groningen, waar beiden filosofie studeerden, ontstond een bijzondere schrijversvriendschap. Voor *Broerstraat 5* kijkt Van Weelden terug op die gezamenlijke studententijd met zijn soulmate.

Groninger jaren met Martin Bril

Dirk van Weelden (l) en Martin Bril in 1981

'Ik studeerde filosofie en woonde op Selwerd 2. Daar kookten ze met zijn allen en daarna schoven ze elkaar dubbeltjes en kwartjes toe voor de spaghetti die naar braaksel rook. Ik was daar alleen om te slapen, was 's ochtends al vroeg weg en heb bij mijn weten nooit een college gemist. Ik was er zo eentje die het leuk vond.

Voor mijn doctoraal wilde ik me richten op Foucault, maar geen van de hoogleraren had voldoende kennis over hem. Dus deden we dat zelf. Twee docenten superviseerden bij de opgestelde leeslijst. Daar schreven we teksten over, vaak van dertig pagina's, en dat referaat besprak je dan bij de professor thuis. Hij had dan een glas wijn en een kaasplankje, nou, dan zit je toch te bibberen hoor, dat was waanzinnig intensief. Na afloop kreeg je dan een tentamenbriefje mee naar huis. Dat was echt een soort jaren vijftig-studeren. Een fantastische tijd.'

Rode pocket

'In die periode leerde ik Martin kennen. Als student-assistent was ik bij de introductie van de studie op Ameland. Op de eerste dag, op zo'n zonnig grasveldje, kwam er een lange jongen aanlopen, met een stijve maar toch ook zwierige pas, in een colbertje met een geel T-shirt eronder. Hij ging een sjekkie zitten roken en uit zijn jasje zag ik een boek steken, een rode pocket. Ik vroeg ernaar, het was *Der kurze Brief zum langen Abschied* van Handke. Ik had wel andere boeken van Handke gelezen, maar deze nog niet. We spraken erover. En al snel bleek dat we wat film, muziek en literatuur betreft geestverwanten waren.

Binnen een paar maanden zaten we samen op zijn kamer op het A-Kerkhof een Franse Dadaïst te vertalen, Rigaut. Die had een heel bescheiden oeuvre, omdat hij zich op zijn 29e door zijn hart had geschoten. Heel licht beschreef hij zijn wanhoop, glazig, bijna spottend, en helder. We vonden hem cool en het was fijn om samen een project te hebben. Met Rob Scholte, een vriend die ik nog van school kende en die in Amsterdam op de Rietveld zat, had ik een tijdschrift. Daarin publiceerden we onze vertalingen. Maar toen we erachter kwamen dat net dat jaar de rechten voor alle Nederlandse Rigautvertalingen verkocht waren, hebben we de handdoek in de ring gegooid.

Toen hebben Martin en ik de *Filosofenkrant*

overgenomen. Dat was een faculteitskrantje. Er stonden verslagen in van de onderwijscommissie en de faculteitsraad, dat soort saaie dingen. We wilden dat er ook een katern bijkwam met onze eigen dingen. Dat mocht. Dus schreven we verhalen, essaytjes. We schreven bijvoorbeeld besprekingen van niet bestaande filosofische boeken. Dat vonden we enig. Een soort eerste versie van *Arbeidsvitaminen*, ons debuut zeven jaar later.

We hadden op een gegeven moment echt vergaderingen met ons beiden, om ons denken te structureren. We zetten een cassetterecorder op tafel en spraken af dat we het over een bepaald boek gingen hebben. Boeken waarvan wij dachten dat we aan de clue raakten van wat wij later moesten gaan schrijven.

Ik zat in een bandje met mijn broer, en zo hebben Martin en ik ook een keer een tape gemaakt met zo'n kort opstel waarin we uitlegden hoe wij dachten over de verhouding tussen theorie en kunst, om het voor ons zelf te sorteren. Dat deden we in een geschreeuwde, gerapte tekst – dat deed Bril, en ik zat te drummen en trombone te spelen. Zero Beat heette ons nummer, daar is nu bijna geen touw meer aan vast te knopen.

Lol trappen

We deden ook dingen als het bewaken van de werken van Marx en Engels in de bibliotheek, alsof het kunst was, dus als suppoosten, links en rechts van de deur zittend met een broodtrommel op onze schoot. Gewoon, lol trappen. Toen is er wel vergaderd of wij als rechtsradicale elementen niet tijdelijk van het instituut verwijderd moesten worden. Misschien kwam dat ook omdat we dat geüniformeerd deden, maar ja, wij dachten we moeten onze rol als suppoosten goed spelen. Dus kochten we bij een dumpwinkel luchtmachtuniformen en een zwarte stropdas.'

'Martin had al snel genoeg van zijn studie, daarom ging hij na zijn kandidaats met zijn vriendinnetje mee naar Amsterdam, naar de filmacademie. Ik was heel treurig dat ik mijn soulmate kwijt was. We gingen brieven schrijven, en deden dat met de uitdrukkelijke bedoeling dat dat het ruwe materiaal voor een gezamenlijke tekst zou zijn. Daar zijn ook echt dingen uit in ons debuut terechtgekomen. Ik was natuurlijk om de haverklap in Amsterdam. Ik woonde in Groningen samen met mijn vriendin, maar verder ging ik niet zo intensief met andere mensen om. Ik ben zelfs twee keer niet op vakantie geweest, om door te studeren, om maar zo snel mogelijk die studie af te kunnen ronden.'

Dirk van Weelden (1957) studeerde in Groningen in 1983 af in de filosofie, met bijvak kunstgeschiedenis. Hij debuteerde in 1987 samen met Martin Bril met het boek *Arbeidsvitaminen, Het ABC van Bril en van Weelden* (De Bezige Bij). Voor de romans die hij later schreef, ontving hij verschillende literaire prijzen. In zijn meest recente roman, *Het laatste jaar* (Atlas Contact) gaat hij in op zijn vriendschap met Bril.

TEKST >
FRANKA HUMMELS

Alumnus schrijft verhaal

Slapperig

'Jij hebt slapperige armpjes.' De Joegoslaaf nam mijn biceps tussen duim en wijsvinger en kneep er even in. Toen pakte hij het blok boter en wierp het met gemak meters ver in de smeltkuip.
Die morgen reed ik in een busje vanuit de stad naar een zuivelfabriek in het Westerkwartier voor mijn eerste bijbaantje. Het werk was snel uitgelegd: pakken boter uit koelhuizen moesten van een laagje papier of plastic worden ontdaan en vervolgens in een grote metalen bak worden gegooid. In de holle wanden van die kuip werd heet water gepompt, zodat de boter smolt. De vloeibare massa die zo ontstond werd gebruikt voor de productie van roomijs. De eerste blokken, die 25 kilo wogen, konden van de lopende band zo in de smeltkuip worden geschoven. Maar als er een boterberg ontstond, moest er verder worden geworpen. Voor een student die op zijn best wel eens met een stapel boeken sjouwde was dat een opgave. Vele zaterdagen heb ik in die fabriek boter uitgepakt en talloze blokken over kleine en later wat grotere aftstanden in de smeltkuip gesmeten. De boterlucht in mijn haren, kleren en laarzen was bijna niet weg te wassen. De kleding kon dan ook aan het eind van de zomer in de vuilniszak: De herinnering aan dit baantje is wel gebleven: elke keer als ik een ijsje eet denk ik aan die slapperige armpjes van toen.

Dick Ronner (1956) / godgeleerdheid 1984

Volgend thema: 'De introductietijd'
'De bijbaan' was het thema waardoor Dick Ronner en andere alumni zich deze keer lieten inspireren. Het thema voor het oktobernummer is **'De introductietijd'.**
Stuur uw verhaal van maximaal 350 woorden uiterlijk 2 september 2013 naar redactieB5@rug.nl. De mooiste, leukste of meest intrigerende herinnering aan uw studententijd in Groningen wordt geplaatst in *Broerstraat 5*. De overige inzendingen voor 'Alumnus schrijft verhaal' worden gepubliceerd op www.rug.nl/alumni/verhaal.

2014 | 400 jaar
rijksuniversiteit groningen

Lustrumbode RUG 400: de bibliotheek van de universiteit / nummer 5

FOR INFINITY

for infinity 400

NIEUWE AANWINST
BIJZONDERE COLLECTIES

FOTO DIRK VENNEMA

GRONINGEN / 10 AUG 1724

> 'Du Bube!' schrijft een verontwaardigde Maarten Luther (1483-1546) in de kantlijn bij Johannes 1 in de is door zijn eerste eigenaar rijkelijk voorzien van gescheld en instemmend commentaar aan het adres van Desiderius Erasmus. Na vele omzwervingen – via Collecties. Op deze afdeling wordt ook een 14e-eeuws handschrift van Cicero's *De Officiis* (zie foto) gekoesterd met, volgens diezelfde Praedinius, aantekeningen

IN MEMORIAM
A.G. ROOS (1877-1953)

Op 2 september 1953 overleed dr. A.G. Roos, conservator van de Universiteitsbibliotheek van de RUG in de periode 1906-1917. De geboren en getogen Groninger studeerde klassieke letteren en promoveerde cum laude op het werk van Flavius Arrianus. Antoon Roos werd de eerste voltijd bibliothecaris bij de UB, in een tijd waarin studeren gangbaarder werd en de UB steeds drukker bezocht. De collectie lag Roos na aan het hart: In het geval van 'wanleners' uit een andere stad, nam hij persoonlijk contact op met de burgemeester aldaar.

LIPDUB IN DE BIEB

GRONINGEN / 15 JUNI 2011

> Op Tweede Pinksterdag verzamelden meer dan tweehonderd UB-medewerkers en studenten van de RUG zich voor een niet alledaagse activiteit: playbacken in de universiteitsbibliotheek. UB-medewerker Frank den Hollander is initiatiefnemer van de productie van de zogeheten lipdub – een in één take gefilmde videoclip – bij het nummer Mr. Blue Sky van Electric Light Orchestra. Het filmpje leidt de kijker door de UB, langs vrolijk uitgedoste 'acteurs' die al meezingend het studentenleven uitbeelden. Zo 'roeit' Aegir op de derde verdieping en ligt een strijkkwartet van Bragi voor de ingang op de stoep te planken. Ook Rooie Rinus en Pé Daalemmer komen voorbij, met een Groningstalig intermezzo. De clip wordt al druk bekeken op YouTube.

VAN LIBRIJE TOT UB

GRONINGEN / 20 MEI 1987

> Met trots betrok bibliothecaris Wim Koops vandaag de nieuwe Universiteitsbibliotheek aan de Broerstraat. Jarenlange discussies en een hooglopend conflict tussen gebouw. Op bijna dezelfde plek werd in 1616 de Franciscaner kloosterlibrije ingericht als de eerste universiteitsbibliotheek, voor de collectie van retor Ubbo Emmius. In de eerste catalogus uit 1619, opgesteld

Erasmusvertaling van het Nieuwe Testament. Gezien de inktvlek op de tegenoverliggende pagina, heeft hij het boek vervolgens hard dichtgeslagen. De 'Lutherbijbel' onder anderen Regnerus Praedinius, in 1555 rector van de St. Maartensschool – is het boek nu in het bezit gekomen van de Groningse UB, afdeling Bijzondere van de Groningse vroeghumanist Wessel Gansfort.

BOEK BIBLIOTHEEK RUG

GRONINGEN / 14 DEC 2012

> 'Een treurig kerkhof, waar de skeletten tussen de boeken stonden' beschreef Constantijn Huygens de Groninger Universiteitsbibliotheek in 1648. De bibliotheek was gehuisvest boven het anatomisch theater en blijkbaar vond men het gemakkelijk om de skeletten ook maar in de bibliotheek te stallen…
Vandaag werd het boek *Van knekelhuis tot kloppend hart – Geschiedenis van de Bibliotheek van de Rijksuniversiteit Groningen 1615 tot heden* gepresenteerd. De auteurs zijn de in augustus overleden Alex Klugkist, bibliothecaris van 1990 tot 2010, en zijn oud-collega Sybren Sybrandy. Zij eindigen hun boek met een blik op de toekomst: de universiteitsbibliotheek zal door een ingrijpende wijziging van het informatielandschap weliswaar haar aloude monopoliepositie verliezen, maar voor de universiteit en de samenleving een onmisbare instelling blijven.

(Advertentie)

VAN KNEKELHUIS TOT KLOPPEND HART
GESCHIEDENIS VAN DE BIBLIOTHEEK VAN DE RIJKSUNIVERSITEIT GRONINGEN 1615 TOT HEDEN

Alex Klugkist en Sybren Sybrandy
244 pagina's
rijk geïllustreerd
€ 24,95

Verkrijgbaar bij de Groningse boekhandels en de Bibliotheek van de RUG

UB IN BEELD

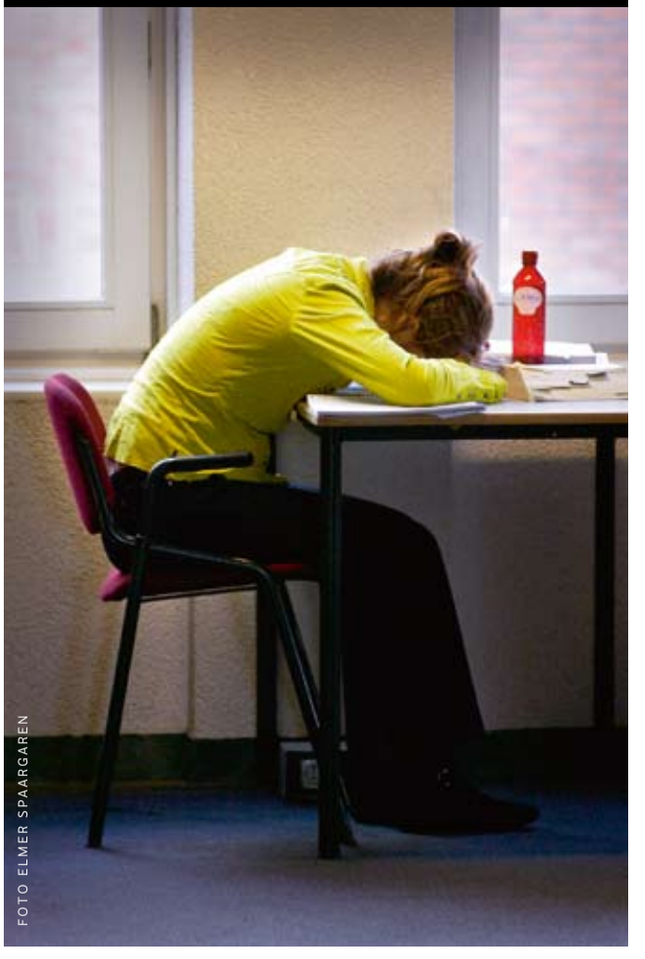
FOTO ELMER SPAARGAREN

universiteit en wethouders over een ruimere locatie gingen vooraf. De opties waren: verhuizen naar Paddepoel of naar de Martinuskerk uit 1895. De oplossing was rigoureus en verrassend: De monumentale kerk ging tegen de vlakte en een moderne UB verrees pal tegenover het Academiedoor bibliothecaris Nicolaus Mulerius, is te lezen dat de bibliotheek dan 205 titels in 404 banden rijk is. Het nieuwe, vijf verdiepingen tellende ontwerp van architect P.H. Tauber, herbergt inmiddels zo'n drie miljoen banden en is klaar voor de 21ste eeuw.

> *'Vanaf nu mogen ook studenten boeken lenen'*
W.A. ENSCHEDE
BIBLIOTHECARIS, 1852

> *'Vestiging op het Broerplein is een tragische vergissing.'*
W.R.H. KOOPS
BIBLIOTHECARIS, 1977

BIBLIOTHECARIS MARJOLEIN NIEBOER / COMMENTAAR

We krijgen dagelijks zo'n drieduizend bezoekers: studenten, docenten en onderzoekers, die allang niet meer alleen voor de collectie komen. De sociale functie van de UB is groot; naast studeren, wordt er geluncht, overlegd, geflirt. Om aan de wensen van de bezoekers tegemoet te blijven komen gaat de UB met haar tijd mee. Dat betekent digitaliseren – inmiddels hebben we meer dan 435.000 e-books –, maar ook het verruimen van de openingstijden: per september staat de deur 108,5 uur per week open. Onder de noemer 'Bibliotheek Binnenstad' wordt een groot aantal bibliotheekfuncties in de UB samengebracht. In dat kader verhuist de Letterenbibliotheek eind dit jaar riching Broerstraat; andere bibliotheken volgen later. De Centrale Medische Bibliotheek en de Zernike Bibliotheek blijven. Ook het bijna 28-jarige gebouw zelf is aan vernieuwing toe. Sociale activiteiten zullen zich in de toekomst op de onderste verdiepingen gaan afspelen. Zo komt in de huidige garderobe een koffiecafé en bij de ingang een zelfbedieningsuitleensysteem. Voor de eerste verdieping staat een learning grid gepland, met faciliteiten als een videowall en groepswerkplekken. De bovenste verdiepingen worden gereserveerd voor stilte: de ideale studieplek. http://jaarverslag.ub.rug.nl

Marijke de Vries (l) en Birte Schohaus

TEKST > **BIRTE SCHOHAUS**
FOTO > **JEROEN VAN KOOTEN**

Je bent jong, ambitieus en het is crisis

Net als de 'lost generation' in de jaren tachtig, hebben hoogopgeleide starters op de arbeidsmarkt het in deze tijd niet gemakkelijk. En daarbij worstelen ze ook nog met hun hoge prestatiemoraal. De twintigers Birte Schohaus (1983) en Marijke de Vries (1987), alumnae journalistiek 2007 respectievelijk 2011, schreven er een boek over. Schohaus doet verslag.

'Ik heb mijn abonnement op *Broerstraat 5* opgezegd. Al die succesverhalen, ik was er zat van. Het strookt zo helemaal niet met de werkelijkheid,' vertelt RUG-alumnus Chris Munneken (30). Na een hbo-opleiding verkeerskunde koos hij ervoor om door te leren. 'Je moet voor het hoogst haalbare gaan,' werd overal gezegd. Twee jaar geleden haalde hij zijn master Planologie in Groningen. Hij kwam net te laat de arbeidsmarkt op. Via een detacheringsbureau stapelt hij nu tijdelijk contract op tijdelijk contract. Een vaste aanstelling ligt niet in het verschiet en daarmee duurt de onzekerheid voort.

Munniken is niet de enige. Tijdens het schrijven van *De wereld aan je voeten*, kwamen mede-auteur Marijke de Vries en ik talloze vergelijkbare verhalen tegen. Hoogopgeleiden hebben geleerd altijd hoog in te zetten en het onderste uit de kan te halen. Dan zouden zeer wel komen. De wereld zou aan hun voeten liggen. Deze generatie, die ook de onze is, is opgegroeid in gouden tijden, we mochten studeren wat we maar wilden, als het maar 'leuk' was. De mogelijkheden leken onbegrensd.

Maar nu ze als 'starters' aan het werk moeten, komen velen van een koude kermis thuis. Er zijn weinig banen, de concurrentie is moordend en een vast contract lijkt een illusie uit een ver verleden. Tegelijkertijd krijgen ze te horen dat ze niet moeten zeuren. Onze generatie kan de mogelijkheden en rijkdom van deze tijd blijkbaar niet waarderen. We zijn narcistisch, verwend en kennen enkel luxeproblemen, lijkt de communis opinio.

Verloren generatie

Mensen die in de jaren tachtig afstudeerden wuiven onze frustraties en twijfels vaak weg: 'Ach, de crisis in de jaren tachtig was nog veel erger, en wij zijn ook goed terechtgekomen.' Op het eerste gezicht zijn er inderdaad overeenkomsten: ook toen konden veel afgestudeerden vanwege de economische crisis een vliegende start op hun buik schrijven. De jeugdwerkloosheid was hoog en er werd gesproken van een verloren generatie.

Ook de jongeren in de jaren tachtig wilden iets leuks gaan doen met het leven. Alleen zagen zij werk niet per se als dé plek om dat te verwezenlijken. Het was voor de toenmalige groep twintigers geen voorwaarde voor een gelukkig of geslaagd leven. De jaren tachtig waren meer dan nu de periode van de eeuwige student en het pessimisme over de toekomst van de wereld: geen werk, geen gerechtigheid, geen zekerheid en 'morgen kon de bom vallen'. De generatie van toen had nergens meer vertrouwen in, ook niet in werk, laat staan in een carrière. Dat is tenminste het beeld dat vaak wordt opgeroepen. Misschien is het wat gechargeerd, maar er werd heel anders gedacht over werk en werkloosheid dan nu.

Was een baan toen vaak 'een' manier om aan geld te komen, voor de huidige starters op de arbeidsmarkt is het vanzelfsprekend dat je werk hebt en carrière maakt. Economische crisis of niet, het is tegenwoordig niet eenvoudig om jezelf géén loser te vinden als je niet meteen een baan vindt. Dat je maar gewoon een bijstandsuitkering moet aanvragen, zul je een twintiger niet zo snel meer horen zeggen. Ze hebben er in theorie misschien recht op, maar in de praktijk wordt het als zwaktebod gezien. Dan moet de nood wel érg hoog zijn. Als zelfredzame, verantwoordelijke jongere met een goed stel hersenen heb je geen uitkering nodig, is de heersende moraal.

Prestatiemoraal

Zijn we te veel verwend? Misschien. Maar dat is maar één kant van het verhaal. In de huidige prestatiemaatschappij wordt ieder succes onder het vergrootglas gelegd. Ons maatschappelijke systeem is gericht op het afmeten aan en belonen van verdiensten. Je doet het pas goed als je de beste bent, eruit springt. Verhalen als die in dit blad bevestigen dit. Natuurlijk wil je bijzonder onderzoek laten zien, en het is zeker wel knap als je op jonge leeftijd al hoogleraar of top researcher bent, maar waar blijven de twintigers en dertigers die het 'gewoon' goed doen? Veel starters voelen zich opgejaagd en hebben het gevoel het meteen te moeten maken. Wie de tijd neemt, loopt kans achterop te raken. Dit wordt ons al tijdens de studie ingepeperd. Het is daarom niet gek dat we ons moeilijk kunnen losmaken van de prestatiemoraal. Met minder genoegen nemen voelt toch als opgeven: settling for less.

Academische twintigers kijken voortdurend om zich heen en zien – hoe kan het ook anders – altijd wel iemand die het beter doet. Twintigers kijken daarbij niet alleen naar hun naaste omgeving, maar ook op LinkedIn, Facebook en andere media vinden ze vergelijkingsmateriaal. 'Ik ben niet jaloers op wat ze doen, gun het ze, maar vraag me wel af: waarom doe ik dat niet? Doe ik het dan wel goed?' En dat terwijl hij inmiddels een mooie baan heeft bij filmhuis Images.

Zelfbeeld

Door de nadruk op 'instant succes' lijken twintigers hun relativeringsvermogen kwijtgeraakt. Ze zijn streng voor zichzelf en kunnen hun eigen successen niet op waarde schatten. Je kunt je afvragen of hun zelfbeeld wel klopt. Als ik bijvoorbeeld naar mezelf kijk, heb ik het niet slecht gedaan. Ik heb een promotieplek op de universiteit, werk daarnaast als journalist en heb nu al een boek op mijn naam staan. Maar succesverhaal? Zo voelt het niet. Ik zie bij mezelf dezelfde onzekerheden als bij mijn generatiegenoten en vergelijk me zelfs met collega Marijke. Zij heeft nu immers die baan bij de krant, bij Trouw. Dat was toch ook mijn droom? Had ik daar niet beter mijn best voor moeten doen? En wat als mijn tijdelijke contract als promovendus ophoudt? Vind ik dan weer werk? En hoe kan ik ooit een huis kopen als ik in tijdelijke aanstellingen blijf hangen? Juist de onzekerheid van tijdelijk werk is voor velen frustrerend. Chris Munneken: 'Als tijdelijke kracht heb je geen recht op bijscholing, terwijl ik me graag verder wil ontwikkelen. Al de grotere projecten gaan naar vaste medewerkers. Hierdoor sta ik stil.'

Gewoon goed lijkt niet meer goed genoeg. Dat is het nadeel van onze obsessie met topcarrières en droombanen. Zo zei Ruben Allersma (27), alumnus kunst, cultuur en media, in ons boek: 'Ik zou wel graag met minder genoegen nemen, maar ben bang om te blijven steken in middelmatigheid.'

Verwend of niet, om de druk te verlagen zullen we de eisen aan onszelf moeten bijstellen. En dan moeten alleen de werkgevers nog begrijpen dat ook jonge werknemers behoefte hebben aan enige vastigheid.

De wereld aan je voeten – en andere illusies uit het leven van twintigers
Birte Schohaus en Marijke de Vries
www.uitgeverijbertbakker.nl
€ 17,95

impliceert dat gestreefd zou moeten worden naar een duurzaam carrièreverloop.' > MARIJE VAN DER VELDE, MEDISCHE WETENSCHAPPEN, 12 JUNI 2013

BINNENKORT OOK VOOR ANDROID EN SMARTPHONE!

DVHN
OP UW IPAD

LEES ALLES OVER UW OUDE STUDIESTAD IN DAGBLAD VAN HET NOORDEN

Met onze iPad app heeft u waar en wanneer u wilt toegang tot de complete krant, het actuele internetnieuws, fotoreportages én tot het archief van DVHN.

Download de app in de App Store

www.dvhn.nl

DAGBLAD VAN HET NOORDEN

rijksuniversiteit groningen / winkel

Voor op de camping!

Casual kleding van de RUG

Fleecevest
Dames- en herenmodel, met geborduurd logo.
Alumniprijs: **€ 29,95**

Hooded sweater
Vintage hooded sweater ton-sur-ton geborduurd.
Alumniprijs: **€ 49,95**

Sportbroek
Dames- en herenmodel
Alumniprijs: **€ 19,95**

Alle prijzen zijn incl. verzendkosten

Kom kijken
Universiteitswinkel
Oude Kijk in 't Jatstraat 39
www.rug.nl/winkel

Bestellen
T (050) 363 27 00
F (050) 363 72 00
E universiteits winkel@rug.nl

www.rug.nl/winkel

rijksuniversiteit groningen / universiteitsmuseum

FOTO DANIËL NOORT

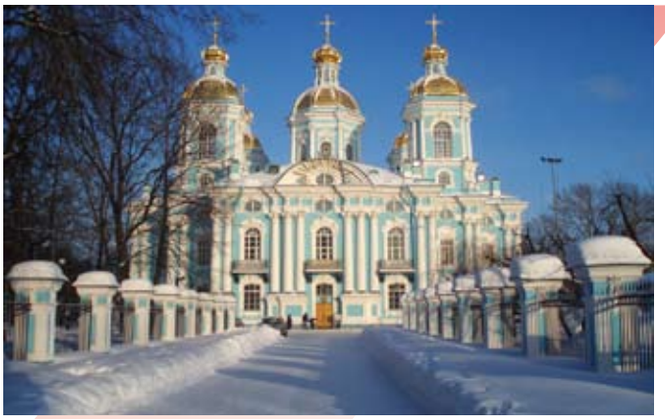

Russisch kwartet

t/m 30 december 2013

Nederland en Rusland zijn verbonden door het kwartet geschiedenis, cartografie, reizen en wetenschap: Nederlanders brachten Rusland in kaart, reisden om de Noord en wat betekenen Russische wetenschappers voor ons en Groningse geleerden?

Universiteitsmuseum
Oude Kijk in 't Jatstraat 7a
Groningen
www.rug.nl/museum

Openingstijden
di t/m zo van 13.00-17.00 uur
niet op feestdagen

www.rug.nl

Weekend arrangement in het 3-sterren University Hotel

3-daags weekendarrangement

1 x ontvangst met koffie/thee en lekkernij
2 x overnachting
2 x ontbijt

€ 74,50 p.p.

op basis van een tweepersoonskamer (toeslag éénpersoonskamer € 15,00 per nacht)

Voor onder anderen familieleden van studenten en alumni.
Voor meer informatie en reserveringen: www.rug.nl/hotel

University Hotel Groningen
Kleine Kromme Elleboog 7-b
9712 BS Groningen
050 - 311 34 24
www.rug.nl/hotel

FOTO ANP/KIPPA

‘Een weerman moet multitasken’

Van betrekkelijk anoniem onderzoeker, naar primetime op de buis. **Peter Kuipers Munneke** (33), natuurkunde 2005, weet hoe dat is. Sinds april is hij weerman bij de NOS. Zijn missie? Het weer uittillen boven de waan van de dag.

Is het leven erg veranderd?
‘Ik word nog niet herkend op straat. Ik had verwacht dat dat snel zou gaan. Het komt natuurlijk omdat ik normaal niet voor een weerscherm sta, en geen pak met stropdas draag. Het presenteren zelf zal nog lang spannend blijven. Je moet multitasken. Weten wat je gaat zeggen en hoe. Als het overwegend bewolkt is, moet je niet zeggen: “Het wordt een beetje bewolkt,” want dan denken mensen dat het zonnig wordt. Daarbij moet je op de goede momenten op de juiste knoppen van de schermen drukken. Elk klein detail is belangrijk. Hoe je draait, hoe je je armen beweegt, hoe snel je praat. Ik heb een coach die me begeleidt.’

Hoe combineer je het weermanschap met je werk als wetenschapper aan de Universiteit Utrecht?
‘Ik presenteer in principe twee keer per week. Aan de Universiteit Utrecht heb ik een tijdelijk contract, gefinancierd door NWO. Ze vonden het daar prima dat ik in deeltijd ging werken.’

Waar gaat je onderzoek over?
‘Bondig samengevat zijn mijn werkzaamheden erop gericht te schatten hoe snel de zeespiegel stijgt door het smelten van het ijs van Antarctica en Groenland. Iets specifieker: De hoeveelheid smelt is een gevolg van interactie tussen de atmosfeer en die ijskap. De atmosfeer warmt een beetje op en daardoor gaat het smelten aan het oppervlak. Maar niet al het smeltwater ligt meteen in de oceaan. Het sijpelt eerst die ijskap in, herbevriest daar misschien weer. Je kunt niet elk druppeltje meten. Dus moet je een model maken.’

Dit voorjaar gaf je als wetenschapper in het NOS Journaal uitleg over de magische grens van CO_2-uitstoot van 400 ppm die die dag was overschreden. Ben je ook een man met een missie?
‘Het weer voorspellen is waan van de dag. Ik vind het leuk wat dieper te gaan. Er leven zoveel fabeltjes over het klimaat. Dat de zon feller is gaan schijnen en dat het daardoor warmer is op aarde is echt een kulverhaal. Of dat het niet waar is dat de temperatuur stijgt. Mensen die dat zeggen, gaan uit van het extreem warme jaar 1998. Als je met zo’n jaar begint, kan het lijntje alleen maar naar beneden gaan. Als je kijkt vanaf dat de mens is begonnen met het uitstoten van broeikasgassen, 1850 of zo, zie je dat de temperatuur wel degelijk heel constant aan het stijgen is.’

Hoe klimaatbewust leef jij zelf?
‘Ik probeer er zoveel mogelijk op te letten. Ik zou graag zonnepanelen willen, maar loop tegen de investering aan. Ik reis met het openbaar vervoer. En ik sla gratis dingetjes af. Een reclamepennetje, een foldertje, er worden zoveel onzinnige dingen gemaakt. Als niemand die wil hebben, houden mensen die ze maken daar vanzelf mee op, hoop ik.’

TEKST > **ELLIS ELLENBROEK**

Twitter @PKuipersMunneke

Eugene Berezikov werkt ruim een jaar bij ERIBA, het instituut voor verouderingsonderzoek van het UMCG en de RUG. In die tijd wist hij een prestigieuze ERC Starting Grant van 1,5 miljoen euro binnen te halen, en werd hij een van de drijvende krachten achter het samenwerkingsprogramma met het Russische Skolkovo Innovation Center.

Lang leve de

Het gloednieuwe gebouw van ERIBA (European Research Institute on the Biology of Ageing) is in vol bedrijf. Op drie verdiepingen hebben verschillende groepen hun laboratoria, waar ze werken met onder meer muizen, rondwormen, gistcellen en menselijke cellen. Het is de filosofie van ERIBA om zoveel mogelijk verschillende modelsystemen te hebben voor het verouderingsonderzoek.

De bijdrage die de Russische wetenschapper Eugene Berezikov hieraan levert heeft betrekking op een platworm, *Macrostomum lignano*. 'Onderzoekers werken vooral veel met een andere platworm, planaria, maar daarvan kun je de genen niet goed manipuleren,' vertelt Berezikov. Vijf jaar geleden begon hij daarom te experimenteren met macrostomum. 'Deze worm groeit goed in het lab en is wél genetisch aan te passen.' Dat biedt de mogelijkheid om in detail onderzoek te doen naar een bijzondere eigenschap van de platworm: het diertje van zo'n 1,5 millimeter kan bijna alle lichaamsdelen opnieuw laten aangroeien (regenereren). Als je het bijvoorbeeld in twee stukken snijdt, zal de kant met de kop weer uitgroeien tot een complete worm. En wat interessant is voor het verouderingsonderzoek: de nieuwe worm is verjongd. macrostomum leeft normaal gesproken ongeveer tweehonderd dagen. Maar na een regeneratie gaat de klok opnieuw lopen. 'De worm kan dan weer lange tijd mee, zelfs tot tweehonderd dagen.'

Stamcellen

Het geheim van dit regeneratievermogen ligt in de stamcellen die overal in het lichaam van macrostomum zitten. Berezikov wil weten hoe die stamcellen het verjongingsproces in gang zetten. 'Opvallend is dat normaal gesproken alleen de kant met de kop regenereert, een afgesneden staart sterft af. Terwijl in kop en staart dezelfde stamcellen zitten. Waarom is dat?' Inmiddels kan Berezikov ervoor zorgen dat er een kop aan de staart groeit. Hoe dat precies gebeurt wordt nog onderzocht.

Voor het onderzoek heeft Berezikov genetisch gereedschap nodig. De afgelopen jaren heeft hij technieken ontwikkeld om genen in de worm aan te passen of uit te schakelen. 'En we hebben het complete DNA van de worm in kaart gebracht. Op dit moment hebben we alleen een voorlopige versie, in de loop van dit jaar moet de definitieve DNA-volgorde verschijnen.'

Verder is het inmiddels mogelijk genen te merken, zodat in de (doorzichtige) worm te zien is welke genen waar actief zijn. 'Maar naast het ontwikkelen van technieken zijn we ook al druk bezig met onderzoeksvragen.'

Het werk aan macrostomum heeft hem afgelopen jaar een ERC Starting Grant van 1,5 miljoen euro opgeleverd. Dit geld legt een stevige basis onder zijn onderzoeksgroep, die momenteel ongeveer tien personen telt. Er zijn wereldwijd enkele tientallen wetenschappers die met macrostomum werken. Het is een nog jong, maar veelbelovend modelsysteem. Later dit jaar organiseert Berezikov het jaarlijkse internationale symposium voor Marcostomum-onderzoekers in ERIBA.

Russisch initiatief

Berezikov begon met het nieuwe model toen hij nog op het Hubrecht Instituut voor ontwikkelingsbiologie werkte. In dit KNAW-instituut kwam hij in 2001, na zijn promotie in Novosibirsk, als postdoc terecht in de onderzoeksgroep van Ronald Plasterk, destijds directeur van het Hubrecht Instituut. Zijn Russische achtergrond was nuttig bij een nieuw project dat hij hielp opstarten: de samenwerking met het Skolkovo Institute of Science and Technology (Skoltech). De Russische regering heeft een ambitieus plan opgesteld om in vijf jaar tijd een nieuwe universiteit te stichten, waarbij de nadruk ligt op innovatie. Zowel het onderwijs als het onderzoek moet hier op gericht zijn. Rondom dit instituut moeten dan commerciële 'startup-bedrijven' ontstaan, naar het voorbeeld van Silicon Valley.

Om dit plan te realiseren zoeken de Russen samenwerking met internationale partners. Die leveren kennis in onderzoek én onderwijs, plus een netwerk van topwetenschappers. 'Skoltech krijgt ongeveer vijftien onderzoekscentra, verdeeld over vijf thema's. Een van de thema's is biomedische wetenschappen,' vertelt Berezikov. 'ERIBA

worm

‘Na een regeneratie gaat de klok opnieuw lopen.’

heeft het initiatief genomen tot een voorstel om binnen dat thema een centrum voor stamcelonderzoek op te richten.’

Naast ERIBA deed in Nederland ook het Hubrecht Instituut hier aan mee. Verder is het Amerikaanse Massachusetts Institute of Technology (MIT) erbij betrokken. Berezikov schreef het projectvoorstel, samen met ERIBA-directeur Peter Lansdorp en co-directeur Gerald de Haan.

Drie van de ruim honderd voorstellen die Skolkovo ontving zijn goedgekeurd, waaronder dat van ERIBA. In april van dit jaar is, in het bijzijn van Vladimir Poetin, een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen de verschillende partners. Er komt een budget van 16 miljoen dollar voor vijf jaar voor de internationale partners, waarvan zes miljoen bestemd is voor de ERIBA partners. ‘Voor een deel krijgen we dat in de vorm van promovendi en postdocs, die door Skoltech worden aangesteld en hier komen werken,’ legt Berezikov uit. Het primaire doel van de samenwerking is om nieuwe wetenschappers op te leiden in een internationale, op innovatie gerichte omgeving, die uiteindelijk in Skoltech willen gaan werken. ‘Ze zijn daartoe overigens niet verplicht’, zegt Berezikov.

Try-out

Het stamcelonderzoek binnen de samenwerking met Skoltech zal zich richten op het ontwikkelen van celkweekmodellen voor ziekten, het herprogrammeren van volwassen cellen tot stamcellen en de differentiatie van stamcellen tot verschillende typen weefsel. Ook bio-informatica is belangrijk, voor het analyseren van grote bestanden met biologische gegevens. Op al die vlakken hebben RUG en UMCG iets te bieden. Aan de financiële bijdrage uit Rusland zitten verder geen inhoudelijke voorwaarden. Berezikov: ‘We blijven doen wat we al deden, maar nu in samenwerking met MIT en Skoltech. Op die manier heeft iedereen er voordeel bij.’

Het eerste geld voor het project is in juni vrijgegeven. De eerste jonge wetenschappers komen naar verwachting later dit jaar naar Groningen. ‘Dat zijn masterstudenten die hier stage gaan lopen.’ Het is een soort try-out voor het samenwerkingsprogramma.

Door zijn achtergrond is Berezikov bij uitstek geschikt om contact te leggen tussen Russische en Nederlandse wetenschappers. ‘Ik ga een of twee keer per jaar terug naar Rusland, vooral naar Novosibirsk waar ik ben opgeleid. Ik help ze bij het opzetten van onderzoek. De Russische regering maakt daar de laatste jaren veel meer geld voor vrij.’ Het land heeft potentie, vindt hij, er zijn veel getalenteerde mensen. ‘En’, voegt hij er met een lach aan toe, ‘het is een groot land met elk type klimaat dat er bestaat.’

TEKST > **RENÉ FRANSEN**

Een impressie van het Skolkovo-project is te zien in deze video:
http://vimeo.com/63906401

www.unifocus.nl
5 december 2012

FOTO JEROEN VAN KOOTEN

Eugene Berezikov (1975) studeerde moleculaire biologie aan de Novosibirsk State University. Hij promoveerde in 2000 aan het Institute of Cytology and Genetics in Novosibirsk. Aansluitend werkte hij als postdoc op het Hubrecht Instituut, in de groep van toenmalig directeur Ronald Plasterk. In 2007 ontving hij een Vidigrant en werd groepsleider. In 2010 volgde een benoeming door een Europese organisatie voor wetenschappers in de moleculaire biologie tot EMBO Young Investigator, een driejarige aanstelling voor veelbelovende jonge groepsleiders. In 2012 kwam Berezikov bij ERIBA, waar hij een van de groepsleiders is, en ontving hij een Starting Grant (1,5 miljoen euro) van de European Research Council.

“Het op de rails hebben” moeten gezien de recente problemen bij de NS en Prorail bijgesteld worden.’ JELLE DE BOER, ECONOMIE EN BEDRIJFSKUNDE, 13 JUNI 2013

for infinity 400

De RUG viert in juni 2014 haar vierde eeuwfeest. In de aanloop naar dit jubileum verzamelt de universiteit vragen vanuit heel Nederland voor het project '400 dagen voor 400 vragen'. Emeritus hoogleraar **Ton Schoot Uiterkamp** is op jacht naar de ultieme vraag.

'Googlebare vragen halen het niet'

Stuur uw vraag naar www.rug400.nl

AGENDA

Alumniweekend
vrijdag 13
t/m zondag
15 juli 2014

www.unifocus.nl
23 januari 2013

De universiteit zoekt het volk op?

'De universiteit anno nu is een instelling die meer doet dan het opleiden van studenten en het doen van wetenschappelijk onderzoek. We moeten ook laten zien dat de kennis die wij vergaren iets betekent voor de samenleving. Dat doen we al op allerlei manieren: in Studium Generale Groningen - samen met de Hanzehogeschool -, met de Seniorenacademie, de Kinderuniversiteit, profielwerkstukkenprijzen, de wetenschapswinkels en meer. En dat doen we ook met het project 400 dagen voor 400 vragen.'

Realiseren mensen zich de betekenis van de universiteit voor het Noorden?

'Bijna vierhonderd jaar geleden begonnen als een provinciale hogeschool met theologische inslag zijn we uitgegroeid tot een grote universiteit, een heel belangrijke werkgever en een economische factor van belang. Maar we spelen ook een grote maatschappelijke rol bij Noorderslag, Noorderzon, Noorderlicht, Forum-Images, Dwarsdiep. Dat Groningen zo'n rijk cultureel leven heeft, komt mede door de universiteit. We hebben een bindende functie: we zijn een van de oudste universiteiten van ons land met het grootste achterland. Groningen is de regionale hoofdstad van het Noorden. Dat belang voor het Noorden dragen we met dit lustrumproject uit.'

Wat voor vragen zoekt u?

'Dat mag van alles zijn waar mensen mee zitten. Het kunnen nieuwsgierige vragen zijn als waarom is de lucht blauw? Of een filosofische vraag als: hoe gaan we om met ouderdom? Grote of kleine vragen, we gaan ze allemaal serieus te lijf. Iedereen krijgt een antwoord, al zal de manier waarop verschillen.
Wat is het belang van een goede vraag stellen?
Wetenschap lijkt een beetje op het werk van een arts: die stelt een diagnose en baseert daarop de behandeling. Maar het begint met stellen van de goede vraag, daar staat of valt alles mee. Waarom heeft Alexander Fleming de antibiotica ontdekt? Omdat hij een vraag stelde waar niemand anders opkwam. Dat was al driekwart van het antwoord en daar hebben we de penicilline aan te danken.'

En wat is de ultieme vraag?

'We weten zelf nog niet precies wat we kunnen verwachten. Voor ons is dit ook een experiment. Maar een vraag als 'waartoe zijn wij op aarde', zal de eindstreep niet halen. Hetzelfde geldt voor googlebare vragen, je moet het niet zelf op kunnen zoeken. Onze ideale vraag ziet er ongeveer zo uit: het is een vraag die nog niet onderzocht is, waarvan het antwoord niet voor de hand ligt, die vanuit meerdere disciplines en invalshoeken te bekijken is en die ook nog maatschappelijk relevant is.'

Wanneer weten we het antwoord?

'In de loop van dit jaar zullen we de drie vragen selecteren die in aanmerking komen voor het onderzoeksproject. Daaruit wordt uiteindelijk DE vraag gekozen. Een antwoord zal enige tijd in beslagnemen, het onderzoek gaat waarschijnlijk een aantal jaren duren. En als het goed is, zal het antwoord weer nieuwe vragen oproepen. Bijna elk onderzoek eindigt met aanbevelingen voor nieuw onderzoek. In de wetenschap zeg je immers nooit "nu is het afgelopen". Sterker nog, als iemand morgen komt met een betere variant van de relativiteitstheorie, dan gaat Einsteins werk zo de prullenbak in.'

TEKST > **ESTHER VAN DER MEER**
Eerder gepubliceerd in het *Dagblad van het Noorden*

Alumni en Oranje

Prins Maurits van Oranje (economie, 1995) is aangetreden als adjudant in buitengewone dienst om zijn neef Koning Willem-Alexander bij te staan of te vertegenwoordigen bij ceremoniële aangelegenheden. Alle Dorhout (geschiedenis, 1992) is de nieuwe ceremoniemeester van de Koning. Daarvoor was hij hoofd van de politieke afdeling van de permanente vertegenwoordiging van Nederland bij de VN in New York.
Bij het troonswisselingsfeest waren overigens meer oud-Groningers direct of indirect betrokken, zoals: Wim Pijbes (kunstgeschiedenis, 1988) als directeur van het Rijksmuseum waar het afscheidsdiner van Koningin Beatrix werd gehouden; Hans Wijers (economie, 1976) als voorzitter van het Nationeel Comité Inhuldiging; Fred de Graaf (Nederlands recht, 1975) als voorzitter van de Eerste Kamer en de Verenigde Vergadering der Staten-Generaal en daarmee gastheer van de inhuldigingsplechtigheid in de Nieuwe Kerk; Sandra den Hamer (kandidaats Nederlands, 1981), directeur van het nieuwe filmmuseum Eye, vanaf waar zij het nieuwe koningspaar vergezelde bij de start van de koningsvaart en Olympisch kampioen Epke Zonderland (bachelor geneeskunde, 2011), die een rekstokdemonstratie gaf onder zeer lastige omstandigheden met deining en wind.

Samenwerkingsovereenkomst UMCG met stamcelinstituut in Rusland

FOTO UNITED PHOTOS/PAUL VREEKER

Op 10 april 2013 heeft UMCG-bestuurder en decaan Folkert Kuipers (rechtsonder op de foto) een samenwerkingsovereenkomst getekend voor het opzetten van een stamcelonderzoeksinstituut in Skolkovo, Rusland. Dat vond plaats in het bijzijn van president Vladimir Poetin van de Russische Federatie en minister-president Mark Rutte.

Gastschrijver 2013: Marjoleine de Vos

'Mythe en waarheid' is het thema dat Marjoleine de Vos meegeeft aan haar gastschrijverschap dat zij komende herfst aan de RUG gaat vervullen. De Vos is redacteur bij NRC Handelsblad en dichter. Ze schrijft over kunst, literatuur en koken, en heeft een tweewekelijkse column op de opiniepagina. In 2000 verscheen haar eerste poëziebundel *Zeehond graag*, genomineerd voor de VSB Poëzieprijs 2002, gevolgd door *Kat van sneeuw* (2003) en *Het waait* (2008). In januari 2013 publiceerde ze haar vierde bundel: *Uitzicht genoeg*.
In haar openbare lezingen zal Marjoleine de Vos nader ingaan op de kracht en het belang van mythen. Deze zijn op de maandagavonden van 23 en 30 september, en 7 oktober. Op 14 oktober gaat zij over het thema in gesprek met schrijver Willem Jan Otten. Tijd en plaats: 20.00-21.30 uur, Academiegebouw, Broerstraat 5, Groningen. www.rug.nl/studium

FOTO REYER BOXEM

PWYW!

Onze universiteit heeft als eerste in Nederland z'n eigen crowdfunding site: **rugsteuntstern.nl** Crowdfunding inzetten om wetenschappelijk onderzoek te financieren is nieuw, maar het werkt volgens een oud principe. Op een winkelruit in Groningen stond een tijdje geleden: 'Veranderde tijden, veranderde prijzen. Doe een bod.' Zo gaat het ook bij crowd funding: *PWYW, pay what you want!* PWYW staat voor het verdienmodel waarbij de klant zelf de waarde van een product of dienst bepaalt. De band Radiohead maakte in 2007 het principe beroemd met de cd 'In Rainbows'. De klant mocht zelf de prijs bepalen. In het geval van fondsenwerving middels crowdfunding bepaalt de donateur wat hij overheeft voor het verwachte resultaat. De donateur kan aan veel verschillende doelen z'n geld geven. De keuze wordt vooral bepaald door de geloofwaardigheid ervan. Eind maart lanceerde het Ubbo Emmius Fonds het crowdfundingsproject voor het onderzoek naar de trekroute van de Noordse stern. Maarten Loonen van het Arctisch Centrum, bekend van het onderzoek naar ganzen op Spitsbergen, is het boegbeeld van het project. Kort na de start daarvan vertelt hij op zaterdagochtend in de TROS Nieuwsshow op Radio 1 bevlogen over de bedreigde Noordse stern. Vooral de enorme afstand die deze kleine globetrotter aflegt maakt indruk op de luisteraar. U en met u vele andere betrokken donateurs besluiten Loonens onderzoek te steunen, hoewel wetenschappelijk onderzoek op voorhand geen zekerheden biedt. Uit het commentaar dat op de site wordt geplaatst leren we dat donateurs het bijzonder en hoopvol vinden met relatief kleine bedragen, variërend van € 10 tot € 1.000, bij te kunnen dragen aan wetenschappelijk onderzoek. De kleine meeuw met z'n zwarte koppie spreekt tot de verbeelding van donateurs. Het vogeltje emotioneert zelfs, zo blijkt. Loonens lastige onderzoek (eerst vogels vangen om ze van een geolocator te voorzien en een jaar later nog eens om de route te kunnen analyseren) wordt gelukkig geloofwaardig geacht. Ook andere aspecten spelen een rol in het succes van zo'n project. De marginale projectkosten zijn laag. Ook zijn de donateurs zo betrokken bij het onderzoek van Loonen dat ze hem als een goede bekende zien die hun support verdient. Een wetenschapper heeft doorgaans een eenzaam beroep. Daadwerkelijke steun vanuit de maatschappij is daarom een grote stimulans. In ongeveer zes weken wordt € 20.000 bijeengebracht. Maarten Loonens onderzoek naar de Noordse stern is voor zeker 2,5 jaar gegarandeerd. U kunt het project nog een laatste zetje geven: PWYW!!

Tienke Koning is directeur van het Ubbo Emmius Fonds

Eric Bleumink Fonds

> Het Eric Bleumink Fonds (EBF), dat beurzen verstrekt aan studenten uit ontwikkelingslanden om één of twee jaar in Groningen te studeren, ontving over het afgelopen half jaar in totaal ruim € 73.600 aan particuliere giften. Dit, mede dankzij het grote aantal vaste donateurs. De jaarlijkse decemberacties – een belcampagne onder alumni en de acceptgiro bij de *Broerstraat 5* – leverden respectievelijk € 11.120 en € 36.520 op. De bursalen en het bestuur van het EBF willen alle donateurs hiervoor hartelijk danken.

Dankzij deze opbrengsten kon het EBF-bestuur vier talentvolle studenten uitnodigen om vanaf september 2013 een masterprogramma aan de RUG te volgen. Het zijn: Bimal Prajapati (Nepal, 1988), MPDI Topmaster bij medische wetenschappen, Shayera Moula (Bangladesh, 1985), Journalism Studies bij letteren, Messina Laurette Manirakiza (Burundi, 1986), International Economic and Business Law bij rechts-geleerdheid en Maisya Farhati (Indonesië, 1987), International Economics and Business bij economie en bedrijfskunde.

Wilt u het EBF ook steunen? Kijk dan op www.rug.nl/ebf of maak uw donatie over op rekening 56.30.98.961 t.n.v. Stichting Ubbo Emmius Fonds inzake het Eric Bleumink Fonds.

FOTO JEROEN VAN KOOTEN

Mustapha Tisan Abdu-Aguye (Nigeria, 1988) volgt een topmaster nanoscience dankzij een beurs van het Eric Bleumink Fonds. FOTO JEROEN VAN KOOTEN

Crowdfunding Noordse stern

FOTO MAX KÖNIG

> Ecoloog en poolonderzoeker Maarten Loonen van de RUG heeft, dankzij de steun van vele donateurs, veertig geolocators kunnen aanschaffen voor zijn onderzoek naar de Noordse stern. Half juni is hij vertrokken naar Spitsbergen, waar hij de poten van veertig Noordse sternen gaat 'ringen' met de piepkleine datarecordertjes. In ieder geval 28 van deze trekvogelkampioenen zullen vliegen onder de naam die een gulle gever hun gaf, zoals Federico Segundo, Arctic Jewel en Guusje. De campagne voor Loonens onderzoek, waarover ook in het april-nummer is verteld, is verlengd. Bij het ter perse gaan van deze *Broerstraat 5* had Loonen ruim de helft van de beoogde € 40.000 opgehaald. Het resterende bedrag is nodig om het onderzoek over meer jaren te kunnen uitvoeren.

U kunt nog doneren via www.rugsteuntstern.nl.

De campagne is een pilot voor verdere crowdfundingsprojecten die het Ubbo Emmius Fonds ontwikkelt in het kader van het aanstaande lustrum van de RUG.

STELLING > *'Het toezicht op de wet op de dierproeven*

Alumnidagen Drents Museum

Op **9 juli** opent het Drents Museum in Assen de tentoonstelling over de Dode Zeerollen. Deze wereldberoemde manuscripten, geschreven op geiten- en schapenleer rond het begin van onze jaartelling, zijn er tot 5 januari 2014 te bezichtigen.
De tentoonstelling kon tot stand komen dankzij intensieve samenwerking tussen het Qumran Instituut en het Ubbo Emmius Fonds van de RUG, het Drents Museum en de Israel Antiquities Authority. Gastconservator is RUG-hoogleraar Mladen Popovic, tevens directeur van het Qumran Instituut van de Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap. Dit instituut is wereldleider in het onderzoek naar de Dode Zeerollen.

Speciaal voor haar alumni organiseert de RUG van **27 t/m 30 augustus 2013** iedere dag een bijzondere lezing in het Drents Museum over het verhaal achter de Dode Zeerollen. Zoals: Wie schreven ze? Hoe worden papyri ontcijferd? De lezingen worden gegeven door RUG-hoogleraren uit verschillende disciplines.

Voor meer informatie en aanmelden: zie de flyer van het Drents Museum bij deze *Broerstraat 5*. Op vertoon van deze flyer ontvangt u bovendien € 2,- korting p.p. op de toegangsprijs van de tentoonstelling. Graag tot ziens tijdens de alumnidagen in het Drents Museum.

Verslag derde Zephyros-alumnireis (GLTC)

Onder deskundige leiding van archeoloog Thea Heres en universitair docent Sjef Kemper en zijn vrouw Carla (classica UvA) bezochten 22 alumni dit voorjaar Italië. De reis, inmiddels bijna een traditie van alumnivereniging Zephyros, voerde ditmaal naar Apulië, de meest zuidelijke landstreek in de hak van de Italiaanse laars. Een verslag, geschreven door Marjolein Zijlstra, vindt u op www.rug.nl/alumni/reizen.

ALUMNICOMMISSIE RECHTSGELEERDHEID

Wij nodigen u met veel plezier uit voor de terugkomdag voor alle oud-studenten rechtsgeleerdheid op **zaterdag 21 september 2013** in Groningen. Kijk voor het programma en het aanmeldformulier op www.rug.nl/rechten/alumni. Namens de Alumnicommissie Rechtsgeleerdheid, Prof.mr. W.D. Kolkman.

IPSF WORLD CONGRESS (BIO-)FARMACIE

Het internationale IPSF World Congress vindt dit jaar in Utrecht plaats, **van 30 juli tot 9 augustus**. Apothekers en andere farmaceuten zijn van harte welkom op de symposia van de International Pharmacetical Students' Federation op **1 en 2 augustus 2013**. Voor beide symposia wordt KNMP-accreditatie aangevraagd, de kosten zijn € 75 per symposium. www.ipsf2013.org.

EBF CONFERENCE

Op **vrijdag 4 oktober 2013** vindt voor de vijfde keer de EBF Conference plaats, met als thema 'Beyond Borders'. Sprekers als Ben Tiggelaar, Peter Hartman en Lilianne Ploumen zullen hun visie delen op onder meer radicale innovatie, slim ondernemen, social media en zakendoen in het buitenland Voor bedrijfsdeelnemers is een apart programma. www.ebfconference.nl.

LUSTRUM SOCIOLOGIE

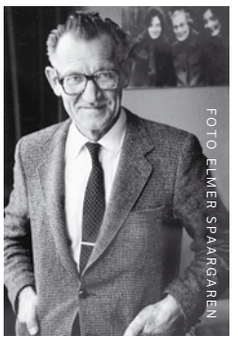
FOTO ELMER SPAARGAREN

Op **vrijdag 22 november 2013** viert de opleiding sociologie haar 75-jarig bestaan! Op het programma staan onder meer lezingen van Melinda Mills en Jacques Wallage en een feest voor alumni, studenten en (ex-)medewerkers. Ook krijgen studenten de gelegenheid te speed-daten met alumni. Het lustrum vindt plaats in en rondom het Bouman-gebouw aan de Grote Rozenstraat. Voorafgaand aan het feest is er een herdenkingsbijeenkomst ter ere van de recent overleden prof. Ivan Gadourek (foto).

BRUG

Alumnivereniging BRUG (bedrijfskunde) vierde in april haar zesde lustrum. Op de vernieuwde website www.brug.net is een videoverslag te vinden van het congresdeel, met lezingen van Huibert de Man, Philip Wagner, Ton de Leeuw en Liesbeth Kneppers. Ook heeft BRUG deel vier in de reeks 'Prof. Dr Maarten van Gils Stichting' uitgebracht. In Bedrijfskunde, de voorstelling vertellen twintig Groningse bedrijfskundigen, afgestudeerd tussen 1980 en 2009, over hun werk en studie. Gratis voor leden, € 13,50 voor niet leden. www.brug.net.

JUBILEUMCONGRES MOLENDRIFT

Molendrift, de uit de RUG voortgekomen zorginstelling voor kinderen en jongvolwassenen met leer-, gedrags- en of opvoedproblemen bestaat 25 jaar. Op **10 oktober** is er in De Oosterpoort een jubileumcongres over samenwerken in de zorg. Dagvoorzitter is alumnus en journalist Coen Verbraak en op het geaccrediteerde programma staan verschillende topsprekers. www.molendrift.nl.

Young leadership

‘Ik word advocaat,’ riep Kirsten Bos-Perdok (35) vroeger op de middelbare school. Toen ze 22 was en haar eerste baan in de wacht had gesleept, realiseerde ze zich dat ze die ambitie had bereikt. Wat nu? dacht de RUG-alumna rechten. Dertien jaar, de geboorte van twee kinderen, verschillende banen en twee AOG-leergangen later weet ze het antwoord: ‘Ik wil dat mijn werk de maatschappij echt iets oplevert. Met die ambitie kan ik nog jaren voort.’

Kirsten Bos is geboren en getogen in Winschoten, verhuisde voor haar studie naar de stad Groningen, waar ze bleef wonen tot haar oudste zoon vijf jaar geleden werd geboren. ‘Toen zijn we teruggegaan naar Winschoten, vlakbij Blauwestad.’ Dat ze rechten zou gaan studeren wist ze al op haar elfde. ‘Advocaat of journalist wilde ik worden. Ik was goed in spreekbeurten en hield van schrijven. Als kind maakte ik zelf stripboeken en schreef dikke pillen vol mooie verhalen. Ik schrijf nog steeds veel en graag, maar nu voor mijn werk.’ Drie dagen per week carpoolt ze met haar echtgenoot op en neer naar haar werk bij de gemeente Hoogeveen, een halve dag werkt ze thuis. ‘Dat uurtje in de auto is mijn zen-tijd. Als ik dan thuis kom, is de knop helemaal om.’

Tijdens haar studie twijfelde ze tussen strafrecht en privaatrecht. Hoewel ze geen spijt heeft van de keuze voor het laatste, gaat haar hart vooral sneller kloppen als ze praat over de kick van het pleiten in de rechtbank. ‘Als beginnend advocaat heb ik een aantal strafzaken gedaan. Best leuk, maar ik merkte dat sommige zaken tegen mijn rechtvaardigheidsgevoel indruisten. Het pleiten op zich vind ik geweldig, maar in mijn huidige baan hoef ik dat niet vaak te doen. Bij een kantoor in Assen heb ik ooit twee jaar lang letselschadezaken gedaan. Het mooie was dat je daarbij heel nauw betrokken bent bij mensen. Ik ben ermee gestopt omdat ik me breder wilde ontwikkelen, maar ik sluit niet uit dat ik dat vak ooit weer oppak.’

Vastgoed

Via de advocatuur kwam ze terecht bij Yacht. ‘Ik heb samen met een paar collega’s de juridische poot in het Noorden opgezet. Geweldig was dat, echt pionieren. We

maakten onze eigen leaflets en gingen op zoek naar opdrachtgevers. Uiteindelijk ben ik via Yacht bij de gemeente Hoogeveen terecht gekomen en ben ik na twee jaar in vaste dienst gegaan. Tussendoor zat ik korte tijd op een andere klus, maar ik merkte dat ik de gemeente erg miste en dat bleek wederzijds. Mij werd gevraagd of ik de gemeente wilde bijstaan in een rechtszaak voor de Raad van State. Dat wilde ik wel en tien jaar later zit ik nog steeds in Hoogeveen.'

Door de jaren heen heeft Bos-Perdok een eigen kantoortje opgebouwd. 'Ik ben begonnen met het op orde brengen van alle milieuvergunningen. Daarna heb ik mijn eigen baan gecreëerd. Ik draag eigenlijk twee petten: die van juridische controller van de cluster Realisatie en Beheer en die van adviseur. Dat laatste kost de meeste tijd. Als adviseur ben ik betrokken bij transacties en problemen die te maken hebben met vastgoed en grote projecten. Ik zit bijvoorbeeld vaak om tafel met aannemers en projectontwikkelaars. Pas geleden nog heb ik meegewerkt aan de juridische kant van de revitalisering van het industriegebied De Wieken. Ook ben ik geregeld in de weer met milieuzaken, zoals geluidsoverlast. Dan heb je te maken met bewoners, horeca en politie.'

Ze had aardig haar draai gevonden bij de gemeente toen ze werd gevraagd om, in het kader van het Jonge Talenten Traject, de opleiding Publiek Management van AOG te volgen. 'Dat was natuurlijk een cadeautje. Die leergang maakte veel los bij me. Ik ging nadenken over mijn toekomst en koos daarna voor de leergang Young Leadership, met het idee dat ik me voor te bereiden op een leidinggevende functie. Ik wilde vooral leren om me harder op te stellen dan ik gewend ben.' Al snel bleek dat de leergang onder leiding van kerndocent Inge Nuijten niet zozeer over leiding geven sec ging, maar over het ontwikkelen van persoonlijk leiderschap. 'Mijn leerdoel kon meteen de prullenbak in. Paulien Assink, een van de docenten, liet me zien dat ik helemaal niet hard hoef te zijn om zakelijk te kunnen optreden. Me zakelijk opstellen en de juiste beslissingen nemen doe ik vaak genoeg. Daarvoor hoef ik mezelf niet te veranderen. Ik laat alles nu bezinken. Als ik leiding ga geven, dan wil ik dat doen op een manier die bij mij past.'

Narcistische leiders

Als afsluiting van Young Leadership schreef ze een visiedocument over fraude, een onderwerp waar ze zich vaak over verbaast. De titel luidt: 'Daar waar ethisch handelen niet meer bestaat en het graaien begint.' Ze gebruikte als aanleiding de fraudezaak van Rendo, een bedrijf waar de gemeente Hoogeveen veel mee samenwerkt. 'Wat mij verbaast is dat leidinggevenden en bestuurders het zover laten komen. Uit verschillende voorbeelden van bedrijven die ten onder zijn gegaan blijkt dat de top vaak zeer narcistisch was. Je ziet dat het fout kan gaan als leidinggevenden geïsoleerd raken en geen tegenspraak meer dulden. Medewerkers raken daardoor hun auto-nomie kwijt en voelen zich niet meer verantwoordelijk voor wat er gebeurt. Wat je ook ziet, is dat fraude steeds vaker naar buiten komt, mede door de reguliere en de social media. Wat vijf, zes jaar nog getolereerd werd, kan nu niet meer door de beugel. Zijn we als maatschappij ons meer bewust van fraude of gaat het om een omslag in ethisch besef?'

> 'Het is belangrijk dat leidinggevenden tegenspraak op alle niveaus dulden'

Haar conclusie is dat bedrijven en organisaties het meest gebaat zijn bij dienend leiderschap, een onderwerp dat uitgebreid tijdens de leergang aan de orde kwam. Bos-Perdok: 'Het gaat erom dat jij als leider weet dat het niet gaat om jouw ego, maar om de organisatie. Als jij morgen de deur uitwandelt om ergens anders te gaan werken, moet het bedrijf gewoon door kunnen draaien. Dan pas ben je goed bezig en geef je de mensen om je heen de kans om zich te ontplooien. Als je alleen werkt voor je eigen centen en succes, is de kans dat je over het randje gaat groot.' Ze heeft haar visiedocument aangeboden aan haar eigen werkgever. Daar gaat het volgens haar goed wat betreft het dienend leiderschap. 'Het is belangrijk dat leidinggevenden tegenspraak op alle niveaus dulden. Dat ze medewerkers vrij laten om hun eigen werk in te vullen. Ik krijg de indruk dat we dat bij de gemeente Hoogeveen goed doen.'

TEKST > **MARJAN BROUWERS**
FOTO > **ELMER SPAARGAREN**

Agenda

AOG school of management

STARTDATA

vrijdag 20 september 2013
Master of Facility Management & Vastgoed (MFM)

donderdag 3 oktober 2013
Young Leadership

woensdag 9 oktober 2013
Kopstudie MBA

donderdag 10 oktober 2013
Leiderschap in Management

woensdag 16 oktober 2013
Master of Science Bedrijfskunde (MSc/drs.)

woensdag 16 oktober 2013
Flexibele Masterstudie

donderdag 17 oktober 2013
HR-Strateeg

donderdag 24 oktober 2013
Merkmanagement

maandag 28 oktober 2013
Verandermanagement

maandag 28 oktober 2013
Organisatie, Zingeving en Ethiek

donderdag 7 november 2013
Talent en Organisatieontwikkeling

woensdag 20 november 2013
Business Development en Innovatie

donderdag 21 november 2013
Digitaal Leiderschap

woensdag 27 november 2013
Bestuurlijk Leiderschap

KIJK VOOR MEER INFORMATIE OP:
> www.aog.nl

Academie-portretten

Aanwinsten

Sinds de stichting in 1614 krijgt de Groningse universiteit traditioneel portretten van hoogleraren aangeboden.

D.W. Smits †
Programmering van rekenmachines (1980-1984)
door Jannes Kleiker

H.P. Wit
Audiologie (1987-2006)
door Gert Bögels

Inlichtingen over schenking van portretten: directeur Universiteitsmuseum Rolf ter Sluis, r.ter.sluis@rug.nl. Meer informatie op www.rug.nl/museum.

Oraties

Tenzij anders vermeld beginnen oraties om 16.15 uur.
Wijzigingen en omissies voorbehouden.
Meer informatie: afdeling Communicatie, tel. (050) 363 4444, communicatie@rug.nl of raadpleeg de rubriek 'Nieuws en agenda'

GODGELEERDHEID EN GODSDIENST-WETENSCHAP

10 september 2013
prof.dr. H.S. (Rick) Benjamins
Vrijzinnige theologie

24 september 2013
prof.dr. H.J. (Herman) Paul
Secularisatiestudies

17 december 2013
prof.dr. M. (Mladen) Popovic
Oude Testament en Vroeg Jodendom

GEDRAGS- EN MAATSCHAPPIJ-WETENSCHAPPEN

17 september 2013
prof.dr.mr. M.E. (Margrite) Kalverboer
Kind, (ortho)pedagogiek en vreemdelingenrecht

15 oktober 2013
prof.dr. D.R. (René) Veenstra
Sociologie

MEDISCHE WETENSCHAPPEN

1 oktober 2013
prof.dr. T. (Tibor) Hortobagyi
Bewegen en gezond ouder worden

22 oktober 2013
prof.dr. B.M. (Barbara) Bakker
Kindergeneeskunde

29 oktober 2013
prof.dr. E.G. (Edwin) Winkel
Speciële paradontologie

19 november 2013
prof.dr. H. (Hendrika) Bootsma
Reumatologie

3 december 2013
prof.dr. R.H. (Rolf) Sijmons
Medische translationele genetica

ECONOMIE EN BEDRIJFSKUNDE

8 oktober 2013
prof.dr. J.M. (Jan Marc) Berk
Geld en bankwezen

WISKUNDE EN NATUUR-WETENSCHAPPEN

5 november 2013
prof.dr.ir. P.R. (Patrick) Onck
Micromechanica

LETTEREN

12 november 2013
prof.dr. E. (Elena) Gualtieri
Moderne Engelse letterkunde en cultuurkunde

26 november 2013
prof.dr. S (Sofia) Voutsaki
Griekse archeologie

Colofon

28e jaargang
2e nummer/juli 2013
ISSN 0921-1721

Broerstraat 5 is een gratis kwartaalmagazine voor alle afgestudeerden en gepromoveerden van de Rijksuniversiteit Groningen, inclusief oud-cursisten van de Academische Opleidingen Groningen. *Broerstraat 5* wil ertoe bijdragen dat het contact tussen de universiteit en iedereen die daar onderwijs heeft gevolgd in stand blijft en zo mogelijk intensiever wordt. Heeft u opmerkingen of ideeën? Laat het ons weten!

Redactieadres
Redactie Broerstraat 5
Postbus 72
9700 AB Groningen
Telefoon (050) 363 52 36
redactieB5@rug.nl

Internet
www.rug.nl/broerstraat5

Volg de RUG op

Redactie
Fenneke Colstee–Wieringa
Gert Gritter
Josca Westerhof
Bert Wolfkamp

Hoofdredactie
Fenneke Colstee-Wieringa

Ontwerp en lay-out
In Ontwerp, Assen

Druk
Habo DaCosta, Vianen
Oplage 73.000

Adreswijzigingen
De RUG hecht veel waarde aan contact met oud-studenten. Conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens gaat de universiteit zorgvuldig met adresgegevens om. Indien u wijzigingen wilt doorgeven of contact niet op prijs stelt, dan kunt u zich wenden tot:

Alumnirelaties RUG
Rijksuniversiteit Groningen
Postbus 72
9700 AB Groningen
Telefoon (050) 363 30 61
alumni@rug.nl

Felix Maginn
> Frontman van de Nederlandse band Moke
> Woont sinds 2011 met vrouw en kind in Garsthuizen
> Graag geziene gast in 'de Wereld Draait Door'
> Columnist voor Dagblad van het Noorden
> Uitgeroepen tot best gekleede man van Nederland 2012

LUISTEREN ©

EVENEMENTEN:

- **Schilders festival Montmarte,** 13 juli, Provincie, Sellingen, **www.schildersfestival.nl**
- **Dichters in de Prinsentuin,** 24 t/m 26 juli, Groningen, Binnenstad, **www.dichtersindeprinsentuin.nl**
- **Peter de Grote Festival,** 24 juli t/m 3 augustus, Groningen, Friesland, Drenthe, **www.peterdegrotefestival.nl**
- **Noorderzon,** 15 t/m 25 augustus, Groningen, Noorderplantsoen en binnenstad **www.noorderzon.nl**
- **ZomerJazzFietsTour,** 31 augustus, Reitdiepdal **www.zjft.nl**
- **Proeven in Groningen,** 31 augustus en 1 september, Groningen, Harmonieterrein, **www.proeveningroningen.nl**
- **Middeleeuws Ter Apel,** 31 augustus en 1 september Provincie, Ter Apel, **www.midddeleeuws-terapel.nl**

>>

ONTDEK HET SPROOKJESACHTIGE GRONINGER LANDSCHAP

"Kom een weekend naar Groningen en ontdek zowel de stad als haar ommeland. De stad is aantrekkelijk om haar levendige popcultuur met festivals zoals Eurosonic Noorderslag en Swingin' Groningen of live muziek in de vele cafés en podia. Het platteland daarentegen voelt als een veilige thuishaven vol vrijheid, rust en ruimte. Het dorpje Onderdendam vind ik zelf erg mooi en de overweldigende weidsheid van Noordpolderzijl moet je eigenlijk gewoon zelf ervaren. Zo zijn er talloze mooie plekjes te vinden op het Hoogeland." *Felix Maginn*

Vraag de gratis 'Genieten brochure' aan met nog meer tips over overnachten, attracties, activiteiten, bijzondere arrangementen en evenementen in stad en provincie Groningen. Kijk op genieten.groningen.nl

De ene alumnus econometrie heeft het al twintig jaar naar zijn zin bij het IMF in Washington, de andere vond in letters meer voldoening dan in cijfers en werd journalist.

TEKST >
ELLIS ELLENBROEK

BAS BAKKER (48)

STUDIE > econometrie en economie 1983-1989, promotie 1993
IS > divisiehoofd bij het Internationaal Monetair Fonds
HUIS > stadsvilla in Arlington, 7,5 kilometer van Washington
HUISHOUDEN > getrouwd met Christine (36); Sonja (9), Thijs (7) en Susanna (2)
JAARSALARIS > voor IMF-personeel belastingvrij: 210.000 dollar (ca. 162.000 euro)

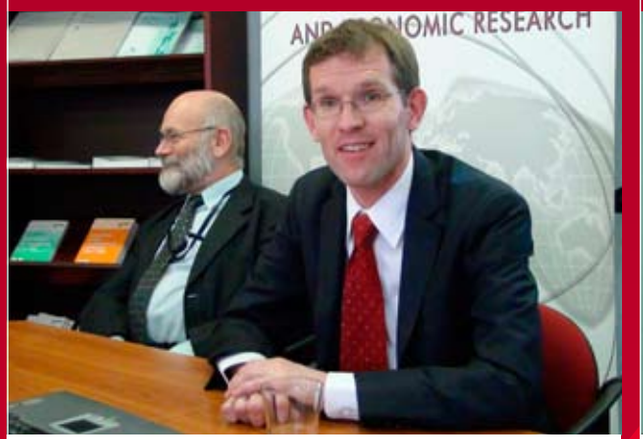

'Na mijn studie werd ik aio, ik deelde een kamer met Klaas Knot, nu president van de Nederlandsche Bank. Ik promoveerde in 1993 en ben in datzelfde jaar bij het Internationaal Monetair Fonds begonnen in een programma voor jonge economen uit de hele wereld. Je kreeg een baan voor twee jaar en mocht blijven als je beviel. Het IMF ligt op een halve kilometer van het Witte Huis en is verdeeld in departementen die weer onderverdeeld zijn in divisies. Ik heb bij verschillende departementen gewerkt en ben nu chef van de divisie Oost-Europa van het European Department. Mijn afdeling kijkt niet zozeer naar individuele landen, maar naar de regio als geheel. Oost-Europa is wereldwijd een van de regio's die het zwaarst door de crisis zijn getroffen. In de jaren voor 2008 zag je een enorme economische *boom*, met grote kapitaalstromen vanuit West-Europa. Dat stopte ineens in het najaar van 2008. De regio kwam in een hele diepe recessie. Letland was recordhouder, daar kromp de economie met 25 procent, net zoveel als in Amerika tijdens de depressie in de jaren dertig van de vorige eeuw. Zaten de kwetsbaarheden eerst in Oost-Europa zelf, nu voelt de regio vooral de gevolgen van de recessie in de eurozone. De meeste banken in Oost-Europa zijn eigendom van West-Europese banken. Als het dus slecht gaat met West-Europese banken, hebben de Oost-Europese daar last van.
Een jaar of zes geleden dachten een heleboel mensen dat het IMF niet meer nodig was. Er waren toen bijna geen landen meer die van het IMF leenden. De staf is toen met 20 procent teruggebracht. Velen dachten dat er nooit meer crisis zou komen. Mijn stelling is dat als mensen zoiets roepen, de crisis meestal vrij dichtbij is! De crisis maakt mijn werk beslist extra interessant. Ik heb geen plannen wat anders te gaan doen. En Amerika is een leuk land om in te wonen. Ik ga elke dag op de fiets naar mijn werk, de helft van het jaar in korte broek.'

ANITA HARTE-MENTINK (46)

STUDIE > econometrie 1986-1992
IS > journalist/tekstschrijver bij eigen tekstbureau FullQuote www.fullquote.nl
HUIS > drie-onder-een-kap in Zwolse nieuwbouwwijk Stadshagen
HUISHOUDEN > getrouwd met Rob (44), RUG-alumnus economie; Jesse (15) en Thomas(12)
BRUTO JAAROMZET > 15.000 euro

'De hele zomervakantie verheugde ik mij op Groningen. Op kamers! Maar wat viel het tegen. Ik kom van een boerderij in de Achterhoek en miste de ruimte op mijn kamertje van twee bij tweeënhalf. Ik had een Friese huisgenoot, een heel aardige jongen, maar hij sprak Fries met vrienden en dan dacht ik dat ze het over mij hadden. Of hij stond in de keuken te koken als ik dat ook wilde. Hoe moest ik dat doen? Elk weekend kwam ik huilend thuis bij mijn ouders en ging ik weer huilend terug naar Groningen. Ook aan de studie, die mij op de open dag nog zo leuk had geleken, moest ik wennen. Ik dacht: Als ik de propedeuse niet haal, ga ik wat anders doen. Maar ik ben een doorzetter, ik haalde de propedeuse en heb de studie afgemaakt. Na het eerste jaar werd mijn studietijd gelukkig wel leuk. Ik heb bij de gemeente Stadskanaal gewerkt op de afdeling financiën en daarna in Abcoude, Kampen en in het ziekenhuis in Zwolle. Maar gaandeweg werd het gevoel van "is dit het nu?" sterker, helemaal toen mijn vader in 1994 ziek werd en een jaar later overleed. Een gemeentebegroting is natuurlijk belangrijk, maar geld kan in mijn ogen niet het belangrijkste zijn. Het heeft nog een paar jaar geduurd, toen schreef ik me in voor de deeltijdopleiding journalistiek in Zwolle. Ik ben nu zeven jaar zelfstandige en mag niet mopperen. Ik zit vooral in de zorghoek. Ik schrijf voor het ziekenhuis hier in Zwolle, heb net artsen geïnterviewd over innovaties in de zorg. Ik ben eindredacteur van een patiëntenblad en schrijf folder- en brochureteksten. Ook werk ik mee aan een zakenmagazine waar het midden- en kleinbedrijf een redactionele tekst in kan krijgen. Ooit wil ik een boek schrijven. Als tussenstap ga ik me nu eerst richten op het schrijven van levensverhalen. Of mijn huidige werk echt zinvoller is dan een financiële functie? Daar weet ik het antwoord niet goed op. Mij geeft het in elk geval meer voldoening.'